Nr. 101. Tallinnas, reede, 2. (15.) nowembril 1907. I. aastakäik.

Õigus

Ilmub igal argipäewal.

Toimetus on: Tallinnas, Rigaliste uul. nr. 15.

Toimetuse adress: „Õiguse“ toimetusele, Tallinnas.
Wene keeles: Въ ред. газ. „Õigus“ Ревель, Эстл. губ.

Toimetaja kõnetunnid kella 12—1 p. l.

Telephon nr. 350.

Adressi muutmise eest 7 kop. ja endine adress kui ka selle nummer üles anda.

Tellimisehind:

[illegible]

Wäljamaale 1 kuu eest jaanis 7 rubla aastas, iga päew jaanis 10 rubla.

Tellida wõib ainult kuu esimesest päewast peale.

Üksik nummer maksab 3 kop.

Hoidke oma kopsusid!!!

„Tere-Tere“ walmistatakse ehk Türgi tubakast
„Tere-Tere“ on õrna maitsega, hea loomuliku lõhnaga
„Tere-Tere“ ei sisalda enese tubakat „Швара“, mis suitsetajale kahjulik on
„Tere-Tere“ ei pane ilmasgi suitsetamise järele köhima
„Tere-Tere“ hoiab suitsetaja terwist.

Oige ainult OTTOMANNI wabrikust, Peterburist.

5 tükki 3 kop., 10 tükki 6 kop., 25 tükki 15 kop.

Saada igal pool.

UUS IME!!!

Niisuguse kõrge headusega III sorti tubakat, kui meie uus sort

„Турецкій“

ei ole weel teist senini olnud. Headuse poolest käib ta kõikist wiimasel ajal uueski ilmunud III sorti tubakatest kaugelt üle.

Ühisus S. Gabai, Tartus.

„Õigust“

wõib iga kuu esimesest päewast tellida.

„Õigus“ maksab 1. nowembrist aasta lõpuni.

I wäljaanne

postiga	95 kop.
postita	75 „

II wäljaanne

postiga	60 kop.
postita	45 „

Tähtsamad sündmused.

Peterburis 2, Odessas 3, Kiiewis 4, Warschawis 2 ja Moskwas 1 in. surma mõistetud. — Sõtshewis lastakse terwe rida ametnikka lahti — keelatud parteidest osawõtmise pärast. — Pshewali kreisis 44 in. katkuhaigusesse ära surnud. — Kokandis wabrikukontorist 13.000 rbl. ära riisutud.

Kadettide kongress.

Neil päewil pidas rahwawabaduse wõi nõnda nimetatud kadettide partei Helsingis oma wiiendama kongressi ära.

Kadettide erakond on paari wiimase aasta jooksul Wenemaa politika-elus wäga tähtsat osa mänginud ja kahtlemata jääb temale ka tulewikusgi weel sarnane osa. Need ollused, kes praegu kadettide parteis on, oliwad enne wabadusliikumise algust semstwotes kui wabameelsed tegelased töötamas, kus nad teatawa wooiu ja aadete kandjad oliwad. Sellepärast on üsna loomulik, et kadettide kongress enese peale laiemat tähelpanekut tõmbas ja niihästi sõpradele, waenlastele kui ka erapooletutele kõneainet pakkus.

5. kongress ei toonud kadettide partei selgemaks ärakujutamiseks midagi uut juurde. Partei jäi selleks, mis ta algusest jaadik on olnud: parlamentliseks erakonnaks, kes oma ülesannet ainult seaduseandlikes töös näib, selle juures ka ainult neid raamisid tarwitades, mida makswad olud pakuwad. Lubamata (illegal) teedest hoiab erakond ennast kõige suurema ettewaatusega eemale.

Oma endise tegewuse peale tagasi waadates ja iseäranis partei fraktsioni tegewust teises riigiwolikogus läbi katsudes, awaldati kongressil partei enese kui ka tema tegewuse üle täielist rahulolemist ja kiitust. Kihwtitilgaks selles rahulolemise karikas on, et erakond kolmandawaste duumaste wõrdlemisi wähemal arwul ilmub ja seal mitte enam ei wõi juhtiwat osa mängida. Kongressil ilmus ka pahempoolne oppositsion nähtawale, ehk see küll kaunis wähearwuline oli. See tegi omalt poolt partei taktika kohta üleüldiselt ja II duuma fraktsioni kohta iseäranis kibedaid ettepanekuid: erakond olla II duumas liig araalt, liio pareduwalt wälja astunud, ta olewat niisugusid labirääkimisi pidanud, mis rahwa usaldust tema wastu wähendanud. Sealjuures tuletati muidugi ka seda meelde, kuda II duuma laialisaatmise eelõhtul kadetid Maklakow, Struwe ja teised Jelagini saarel käisiwad labirääkimisi pidamas. 3. juuni walimiseseaduse kohta seletati oppositsioni poolt, et see paljudes kohtades kadettidele on kasulik olnud: muidu oleks neid pahempoolsete poolt lööbud.

Oppositsioni süüdistuste wastu astusiwad keskkomitee paremad kõnemehed wälja ja wiimastel läks korda lõili pealetungimist tagasi lüüa. Kongressist osawõtjate suur enamus hoidis nende poole ning oppositsion sunniti waikima. Ehk keskkomitee omal ajal Jelagini saarel käijatele — Struwele ja Maklakowile — nende omawolilise teo eest küll noomituse oli andnud, awaldas kongress nüüd ometi nimetatud meestele selle läbi oma usaldust, et ta nad mõlemad keskkomiteesse walis. Pahempoolsetest kadettidest ei pääsenud ükski uude keskkomiteesse.

Kongress pidi ka kolmandama duuma erakonnafraktsioni jaoks juhtnöörid üles seadima. Keskkomitee tegi selle asja kohta omalt poolt ettepaneku. Selles ettepanekus tähendatakse esiteks selle peale, et partei kolmandamas duumas wähearwuline on ja seal oma juhtiwa mõju on kaotanud. Siisgi tahab erakonnafraktsion ka kolmandamas duumas ainult seaduseandlisest taktikast kinni pidada, katsub omale teiste duumafraktsionide seas mõjuwat seisukohta wõita, oma seaduseprojektisid läbi wiia ja toetab iga uuendust, mis „kudagi tõsiselt tema programmiga ühes sihis on.“

Et aga seisukord selgusetu on, sellepärast pandi kongressile ette, partei fraktsioni seisukohta 3. duumas ainult kõige üleüldisemates joontes ära tähendada, temale, s. o. fraktsionile, laialist iseseiswust jättes.

Ülemaltoodud ettepanek on muidugi õige laialine ja wenin, ning sellepärast leidis oppositsion sellest kohe, et partei paremale poole tahab kalduda. Kui aga partei juhtiwad jõud, iseäranis Miljukow, hiilgawate kõnedega wälja astusiwad ning kongressiosalisi üles kutsusiwad, duumafraktsioni usaldama, sai keskkomitee ka hiilgawa wõidu. 109 healega 4 wastu wõeti ta ettepanek wastu. Oppositsioni hulgas oli enne umbes 30 meest, nõnda kaugele sulas ta aga lõpuks kokku.

Kadettide kongressi tööst selgub, et partei ka kolmandamas duumas, waatamata oma wähese arwu peale, seaduseandlist tööd tahab teha. Wastutuseta oppositsioni seisukohale ei taha ta mitte jääda. Et oma seaduseandlisele tööle mingid tagajärgesid jaada, selleks peab ta tingimata omale ühenduseosalisi otsima ja kompromisside peale minema. Sellega ühtlasi peab erakond ka paremale poole nihkuma, sest pahemal pool pole tal kellegiga ühendust teha. Nõnda hakkab aga ühinemine kadettide ja oktobristide wahel, millest 2. duuma kojusaatmisest saadik wahetpidamata räägitakse, ikka enam ja enam tegelisele alusele nihkuma.

Kui palju jääb piimast wõid?

M. J. Sander.

Põllumajapidamises, kus töö ja asjaajamine mitmesugune, on tarwiline, et igaühe teenija ehk töölise tööjõud normaalmäärustena oleks kindlaks tehtud. Nende normaalmääruste järele, mis mitmesuguste, alati wälimiste, mõjude all on, otsustatakse siis iga teenija ja töölise hoolsuse- ja oskamisekraadi üle; nendele järele seadib aga ka põllumajapidaja oma kulu-arwe kokku; see näitab, kui palju majapidamises tööjõudu ja igasugust materjali tuleb ära tarwitada jne.

Nõnda on siis põllumajapidajal kahesugust arwet pidada: kulu-arwe majapidamise „normina“ ühelt poolt ja arwe majanduse käigu üle teiselt poolt.

Ei teata aga mitte, kui palju ühe desjatini maa peale wilja peab külima, kui palju tööline ühe teatawa riistaga jõuab päewas tööd ära teha, kui palju lehmale, hobusele, lambale, seale, kanale jne. otstarbekohasest toitu peab andma, — noh, kui meie seda ei tea, siis läheb majapidamine tingimata ta urpidi, sest meie ei wõi mitte õieti otsustada, kui wili põllul õre oli, — kas külisime wähe, wõi oli muld lohja; kui tööline päewas wähe kündis, — kas ta oli hooletu wõi nõudsime meie temalt liig palju tööd; kui lehm wähe piima andis, — kas sai ta wähe toitu wõi on ta wähese piima-anniga jne.

Ise asi on siis, ka meie teame, kui palju wilja ühe teatud maatüki peale tarwis külida on, kui palju tööline päewas ühe teatud iaduga wõib ära künda, kui palju lehmale teatud piima-anni kohaselt peame toitu andma: siis ei ole enam raske mingis asjas õigele otsusele jõuda.

Sellepärast on põllumajapidajatel alati iga sammu peal kahe küsimuse peale wastust anda: 1) mis teha ehk jaada wõib? 2) mis tehtud ehk jaadud on?

Kahjuks ei wõi meie wäikepõllupidajad juuremalt nende kahe küsimuse peale igas asjas õieti wastust anda; aga kui õiget wastust ei teata anda, siis ei teata ka põllumajanduses tarbekohast sammu astuda. Sellepärast on ka põllumajandus nende juures just kui kammitsas ja ei taha sest külmetamise ega uinutamisepunktist edasi nihkuda. Künnakse ja külwatakse, tehtakse tööd palehigi sees, aga saadakse lõikust ainult pisut. Aga kas on neil selles süüdi? Kostan ise: ei ole. Meil puuduwad põllutöökoolid, põllutöökirjandus, organiseeritud ühisused, üleüldse ühiseluline tegewus ja ka ärawiimisetöö põllumajanduslistes tegelistes asjades.

Et praegu mitte wõimalik ei ole kõiki küsimusi harutada, siis jätame nad kõrwale ja puudutame ainult ühte: Kui palju jääb piimast wõid?

Kui mõnes wõiwalmistamise-wabrikus wõi wäljatulek wäga wäikene on, siis peame meie teadma, kus see wiga peitub: kas piimas, wabrikus sisseseades wõi meistri oskamatuses?

On meil teada, kui palju piimas rasmaollusid on, kui palju piima wõitegemiseks ära kulus, kui palju rasma kooritud ja petu (wõi) piimasse jäi, ning lõpuks, kudas wõiwabrik ojawa meistri juhatusel töötas, siis on kerge üles arwata, kui palju pidime piimast wõid saama, siis on ka kerge otsustada, kus see wiga, et piimast wähe wõid sai, peitub. Oli piimas sisaldawa rasma protsendi proowimine õieti toimetatud, meierei heasti sisse seatud ja piimarohkus õieti üles kirjutatud, wõid aga siisgi wähem saadud, siis peab see wiga tingimata wõitegija oskamatuses peituma.

Lammermoori mõrsja.

Walter Scotti romaan. Eesti keelde Chr. R. 14

„Silmapilk kuulan järele,“ wastas Edgar toast wälja astudes.

Edgar leidis kohe wana Kalebi üles, kes pimedas seinaruumis, mis omal ajal keldriks oli, istus ja suure hoolega wana waskkausi puhastas, sealjuures iseeneses sosistas:

„Pole wiga . . . küll läheb . . . hakkab läikima kui kuld . . . Jaa, käib küllalt, tuleb aga hoida, et nad teda heledas walguses ei näe.“

„Wõtke raha ja ostke, mis tarwis läheb,“ ütles Rawenswood wanale teenrile rahakotti pakkudes, mis eelmisel päewal waewalt Craigengelthi küünte wahelt ära peasis.

Wanamees nikutas peaga ja waatas rahasumma üle.

„See on kõik, mis Teil järele on jäänud?“ küsis ta süngewa kurwastusega oma isandale näosse waadates.

„Jah, praegu on see tõesti wiimane,“ wastas Rawenswood ennast rõemsana näidata püüdes, „aga edaspidi juba asjad paranewad, hea Kaleb.“

„Enne on Teie wana teener küll maamullas,“ sähwas Kaleb. „Aga üks ta puhas, praegu ei julgu mul mitte nõnda kõneleda; Teie, herra, olete ju wäga waene. Wõtke oma rahakott tagasi ja hoidke ta alles, et teda tarwilikudel kordadel jälle taskust wälja wõtta; julgeksin ma Teile nõu anda, siis soowiksin, et Teie seda rahakotti sagedamini näitaksite — niisugusel wiisil läheb asi libedamini ja laenu ei keela Teile mitte keegi!“

„Kuulge, Kaleb, mul on ikka weel mõte õige pea siit lahkuda, ja et ma kõigiti aus inimene olen, siis ei taha ma mitte wõlgasid tasumata jätta, wähemalt oma isiklisi wõlgasid mitte.“

„Kõik läheb hästi, auwäärt herra, kõigega saame korda, sest niikaua kui Kaleb elab, niikaua ei ole Teie majas aulangemist karta.“

Tõepoolest, Kaleb, toitis oma isandat ja tema seltsilist mitu päewa, kusjuures ta wiimase wõimaluseni heatahtlik ja hoolas püüdis olla; tema kawalad wabandused sünnitasiwad herradele lõbusat nalja, kuna nende elu üksildases tornimajas muidu nii igaw ja üksluine oli.

Buckle, kui inimene, kes jahipidamisega ja raisutamisega nii ära oli harjunud, et ta uneski nendest asjadest lahti ei saanud, jäi mõnepäewase tornimajas olemise järele wäga waikseks, lausa tuimaks. Ajawiiteks puhastas ta tundide kaupa oma hobust, andis talle toitu, ehk pidas lihtsalt hobuse juures wahti, kellele puhkamine üsna meele järele näis olema. Kui hobuse puhastamine igawaks läks, siis ronis ta tornimaja seinte peale, wahtis kajakaid ning warejeid, kes müüride harjal ja õõnsustes karglesiwad, ja pildus neid kiwidega. Edgari nähes waatas ta talle uurimalt näosse ja küsis nagu loodud tuimusega: „Teie wist ikka elate, aga ming — kas ei ole mina juba ära surnud?“

„Wõib olla, et meie päewil ka elusaid surnuid olemas on,“ wastas Edgar naljatades, „suurem ime see ometi ei oleks.“

Aga ka Rawenswoodi enese tuju, kogu tema olek ei olnud mitte harilik. Teda koormasiwad ühelt poolt igawus, täielik elutsemise- ja lõbutsemisepuudus ning teiselt poolt — südame saladuslised tundmused. Lucie Astoni kuju ei awaldanud tema peale esimesel minutil mitte iseäralist mõju, kuid wähe hiljem juba, pärast sündmusekohalt lahkumist, kui ta kokkupuutumise üle mõtlema hakkas, kaswas Lucie kõiges oma õrnuses ja iludusest tema südamesse, silmadesse, isegi kõrwadesse, s. o. kuulmisesse.

Lucie, Lucie, Lucie . . .

Igal pool nägi Edgar teda, igal pool kuulis ta ainult tema healt.

Ja mida enam ta oma peastmisetöö peale mõtles, mida enam see kättetasumise himu, mis teda pitsatihoidjat-lordi taga otsima kihutas, temas wähenema hakkas, seda halwema ja wiisakusetuma leidis ta oma ülesastumise noore tütarlapse wastu olema. Walus oli tal selle peale mõtelda, et ta nii kõrgest seisusest naisterahwa, laitmata iluduse wastu nii külmalt, eemalehoidwalt üles astus. Aga see oli siis — siis, kui noormees teistsuguste mõtetega, kättetasumise mõtetega teele läks — ja siis ei wõinud ilusa tütarlapse tänulikud pilgud, tänulikud ja pehmed sõnad tema südant sulama panna.

Kui nüüd keegi Rawenswoodile oleks ütelnud, et ta mõni päew waremalt wandega tõotas sellele inimesele ja kogu tema sugule kätte tasuda, selle wastu ta oma südames mitte põhjuseta wiha ei kandnud, waid kelles ta oma suguwõsa häwitajat ja kiusajat nägi — kui nüüd praegu keegi seda wandetõotust meelde oleks tuletanud, siis oleks ta seda kõige pealt alatuks kahtlustamiseks, lihtsalt kuritahtliseks wälisimiseks nimetanud, olgu siis, et talle pärast pikemat mõtlemist meelde oleks tulnud, ei ta omal ajal tõesti niisugusid mõtteid oma südames kandis ja neid kas wõi kõige wägiwaldsemal wiisil täide tahtis saata.

Nüüd oliwad Rawenswoodil uued tundmused, kuigi ta neid kangesti warjata püüdis.

Aga siisgi . . .

Kui kaks woolu wastastikku põrkawad, siis wõib küll tugewam kehwema ära wõita, sagedasti ka koguni ära häwitada, aga inimese südames wõiwad wastastikku põrkawad woolud, kui nad mitte kõige tühisemad ei ole, tundmusi ja mõttelendu weel pingumale kiskuda.

Nii oli lugu ka Rawenswoodiga.

Tema südames asusiwad kaks üksteisele nii wastukäiwat tundmust: kättetasumise mõte ja armastus oma waenlase tütre wastu.

„Lucie, Lucie, Lucie! kui ilus, õrn!“ kloppis tema süda waljult.

„Aga kättetasumine? tema isale? ja, ei!“ kugises nagu kurgu põhjast kahtlewalt.

Schotimaalt lahkumise mõte, mida ta ka südames kandis, Buckle ees aga warjata püüdis, ei läinud mitte täide; päew päewa järele wajusiwad ajamerde, aga Edgar jäi ikka Hundi-kalju tornimajasse.

Ettewaatuse pärast kirjutas ta juba waremalt oma sugulastele, kes kaugemates Schotimaa krahwkondades elasiwad, iseäranis markii Athollile; aga kui Buckle ärasõiduga kiirustada tahtis, siis wabandas ta ennast mitmesuguste põhjustega, mis lahkumise wõimatuks tegewat. Peapõhjuseks oli see, et ta markii Atholli käest kirja üttes ootama, ilma milleta ta otsustawat sammu mitte ei wõiwat astuda.

Markii Atholl oli rikas ja mõjukas inimene. Kuigi tema kohta kahtlane arwamine walitses, et ta walitsuse wastu, mis pärast rewolutsioni sisse seati, mitte sõbralik ei olnud, waid parema meelega teist olusid oleks soowinud, siisgi ja seda enam oskas ta Schotimaa salanõukogus ühe mõjukama partei eesotsas seista, kes Inglismaa riigikiriku-erakonnaga lähedases ühenduses oli, ühtlasi ka nii tugew, et ta isegi pitsatihoidja-lordi käest wõimust ära wõtta ähwardas.

Nii mõjuwa wõimukandja käest nõu küsimine ja ootamine andis Rawenswoodile kõige parema wõimaluse ennast mittelahkumise eest wabandada, kuna tal peale selle weel ise põhjused peas kääriwad, sest et sel ajal ministeriumi muutmisest ja uutest plaanidest, mida Schotimaal ette taheti wõtta, õige sagedasti juttu tehti.

Bucklele näis tornimajas elamine, mis igasugusest liikumisest ära oli eraldatud, päewast päewa wastikumaks minema. Ainult Rawenswoodi kindel iseloom ja kindlad sõnad suutsiwad teda kaljumüüride wahel kinni pidada.

„Ärge kurwastage, Buckle,“ kõneles Rawenswood, „meie tarwis walmistatakse midagi meelepärast, pealegi wõib rewolutsion, mis neil päewil lahti minemas on, meile oma jagu huwitust pakkuda. Las teised kordawad — meile on kõik ainult huwitaw.“

„Misjugune meelepärasus? missugune rewolutsion?“ päris Buckle; „ammu see oli, kui üks rewolutsion nurja läks. Jah, üks on juba nurja läinud.“

Rawenswood ulatas waikides talle ühe kirja.

„Ohoo! ohoo!“ jorutas Buckle kirja peale pilku heites; „tuleb meelde, just kui oleksin ma täna hommikul läbi une kuulnud, kudas Teie Kaleb ühele waesele nõu andis klaasi külma wett ära juua, sest et wesi terwisele palju kasulikum olewat kui õlu ehk wiin.“

„See oli lord Atholli käskjalg,“ wastas Rawenswood, kes Kalebi wastuwõtmises muidugi midagi iseäralikku tunda sai: armastawasti kostitas Kaleb teda hapu õllega ja heeringatega. Aga lugege: näete kohe, missugusid uudisid ta meile tõi.“

„Hea meelega,“ kostis Buckle ja hakkas kirja lugema.

„Austatud õepoeg!

„Teid südamlikult terwitades, tahame uskuda, et meie kiri Teile selgeks peab tegema, missuguse tahtmisega meie Teie seisukorrast ja plaanidest, mis Teie seekorda kindlustama peawad, osa wõtame. Kui meie tahtmine Teie käekäigu parandamiseks mitte nii selgesti wälja ei olnud öeldud, nagu meie teda oma armastatud sugulase wastu korda tahame saata, siis palume Teid kõike tumedust wõimaluse puudumise arwesse kirjutada, mitte aga meie osawõtmatuse arwesse. Meie teeme kõik, niipea kui selleks wõimalust on. Mis aga Teie wäljamaale minemise plaanisse puutub, siis ei ole niisugune samm, s. o. selle plaani täidesaatmine, nagu meie arwame, praegusel korral mitte soowitaw, sest Teie waenlased wõtksiwad lahkumisele koguni isesuguse rähenduse anda, wast koguni niisuguse, mis niihästi Teie kui ka meie mõtetes aimamisegi ei ole leidnud; kuid inimesed wõiwad neid juttusid uskuma hakata ja Teile palju halba teha, kuna nendel selleks täielik wõimalus käes on, mida meie mitte takistada ei saa, kui suuri meeletuska see meile ka ei sünnitaks.

„Sellega oleks siis meie osawõtlik arwamine Teie Schotimaalt lahkumise plaani kohta ära öeldud, ja meie liiaksime heameelega siia weel teised tähtsad põhjused juurde, mis Teie ja Teie suguwõsa käekäigu tõstmise kohta käiwad, et selle läbi Teile selgeks teha, mispärast Teil kõige pealt tarwilik on kuni lõikuse lõpuni Hundi-kalju tornimajasse jääda; aga siin peame wanasõna meelde tuletama: haritud inimesele ütleb üks ainus sõna rohkem kui lollile terwe jutlus.

(Järgneb.)

Keskmiselt jääb raswa: kooritud piima sisse, 0,10%, petipiima sisse 0,11%.

Piimatalituse teadlase Dr. Hincheri poolt on wõi wäljatuleku kohta järgmine formel kokku seatud:

$$B = \frac{100}{F-f2}\left(f - f1 + \frac{R(f1-f2)}{100}\right),$$ milles B wõi % piimast tähendab, R — koore % piimast, F — raswa % wõis, f — raswa % piimas, f1 — raswa % kooritud piimas ja f2 — raswa % petipiimas.

Tegelikult pruugitakse seda formeli erameiereis näha, sest et ta suurt karwapealsust nõuab. Selle järgi ei tehta wõimeister mitte ühte tilkagi koort tasta wõimo, sest ei iga kaotus peaks meistri arwesse jääma. Tegelikult läheb ega illagi piima ühest nõust teise wala miisega seda kaotsi. Et seda lihtsamaks teha, wõetakse ülemalnimetatud tähed: F, f1, R ja f2 ühesuguste keskmise arwuna: wõi tarwis, mis hapendatud koorest on tehtud: F=84, f1=0,20, R=15, f2=0,55 ja nõile, mis rõõsast koorest on tehtud: F=84, f1=0,20, R=10 ja f2=0,75. Teeme seda weel lihtsamaks, ja wõtame nendest kahest keskmise formeli: B=f×1,20—0,31; tähendab 100 pundast piimast saaks siis f×1,20—0,31 punda wõid. Näituseks: 11 pundast piimast, milles 4,2% raswa oli, saaks wõid: B=4,2×1,20—0,31=4,73. 100 pundest piimast saaks siis 4,73 punda wõid, 1 pundast piimast, saaks $\frac{4,73}{100}$ ehk 0,0473 punda ehk 20,812 (ligikaudu 20 7/10) naela.

On aga wõitegija 11 pundast (146 2/3 toopi) wähem wõid saanud, siis on nige meistri hooletuses wõi ameti puudulikses oskamises.

Sarnase metodi järgi on wäga hästi wõimalik wõitegija tegewust kontrolleerida ja ülearitse piima lause täiku tähele panna. Wenemaal pruugitakse seda metodi keunis laialt. Rootsis iseäranis rasha protsendi proowimiseks tarwitatakse praegu üleüldiselt Gerberi acidbutyromeetrit, wähemalt jaolt ka Lindströmi butyromeetrit. Kudas nende peal proowi tehtakse, sellest edaspidi.

Suuremates wõimalmistamise kohtades, kus wõitegija tegewuse kontrolleerimine tingimata tarwiline on, peab piimaraswa keskmine protsent õieti wälja arwatud olema. Näituseks: on meil 2 jorti piima (mõlemis ühepalju piima) esimeses: raswa 4%, teises: 3%, siis on kahes piimas keskmine raswaprotsent $\frac{4+3}{2}$ = 3,5.

Ei ole aga mõlemas jordis mitte ühepalju piima, näituseks: ühes 60 toopi, milles raswa 4% on, teises: 30 toopi, milles raswa 3% on, siis ei ole enam keskmine raswa % 3,5, waid 3 2/3. Seda saame siis kätte, kui mõlema rasha % ühe peanimetaja alla paneme: 60×4=240, 30×3=90, 240+90=330, 60+30=90, 330:90=3 60/90=3 2/3 s. o. 1/6% rohkem.

Kodumaalt.

A. T. Narwast. Kreenholmi wölimine direktor hr. Otto Hahn lahkub ametist. Töörahwale sünnitab see asjaolugu meeletuska, sest hr. Hahn tuli igaühele lahkesti wastu ja mõistis rahwa keelt. Ta ise juhtis igal pool asju ega usaldanud wahemehi, kes rahwa ja ülemuse wahe oleksiwad „ära solkinud." Ta käis inimesega inimese moodi ümber, millest iga tööline aru sai, ja sellepärast oli hr. Hahn rahwa lugupidamise osaline. Kui 1905. a. warud ka Kreenholmi ulatasiwad, mõistis hr. Hahni käsi selleaegseid tormusid tööliste peade pealt kõrwale juhtida. Palju parandusi on ta saunas, peimkööginis, korterites ja mujal maksma pannud, ta oli koolide- ja seltsielus tegew ning waestulew. Ühtegi abipalujat ei lükanud ta kõrwale, igale töölisele ütles ta „Teie". Tööbsiel on hr Hahni lahkumise üle täiesti tahju.

Betty. Walgast Kinniwõtmine. 29. skp. wõeti siinse Alkins'i kaubandusekooli kooliõpetaja kinni, kes oma ameti wenna läbi Marienburi alewisse proklamatsionisid tahtnud saata. Wiimane andnud paki kegemata Marienburi jaamaülema kätte, kes selle lahti wõtnud ja asja üles andnud, misreale mõlemad kooliõpetajad wangi wõeti. Seisonal päewal wõeti Walga jaama peal kaks Tiberkesst rides isikut kinni.

Tarkust. Kupalk waewandgemise eest põllutöö asjus. Koga „Elu" ustawast hellkast kuuleb, on „Põllumehe" ja „Wabaduse" toimetaja H. Laas neil päewil Keisrinna Maria Feodorowna spesiuiuste kuratoriumi liikmeks nimetatud. Kui liikmel, on tal kohuseks üks kord kuus Peterburisse kuratoriumi istumistele sõita. Reisi tarwis saab ta prii pileti Peterburisse ja seal ülespidamise. Kõigi sõidude eest saab ta aga aastas 800 rubla kindlat palka. Et hr Laasil mitte üksnes põllutöö ja kalatiiid eestkostmist ei ole toonud, waid ka tema kodune poliitiline tegewus, tohiks tuttaw olla. Praegu olla hr. Laas sellega tõsiselt mures, kust omale uduatawat mundrit ametipidamiseks saada. Mundrimure ei jää wist mitte ainsamaks, sest kuratoriumi koosolekutel tuleb wist imestus, kui teitakse, et kuratoriumisse tumm liige on juurde soowitatud.

Wastseliinast. Metsalaastamine. Meie ülemad isandad on praegu metsa'aadsamisega ametis. Wastseliina mõisast pandakse juba telefonimeestisid Wastseliina kihelkonna suuremasse — nõndanimetatud „Parmu" — metsa, mis raudteest kõige kaugemal, Idavooltes küljes, Lõimaa piiril seisab. Nimetatud mets on ühele juudile ära müüdud, kes sinna lauawabriku üles ehitab ja kuue aasta jooksul kõikide suuremate puudega tome loodab saada. Selle metsa häwitamisest on Wastseliina talupoegadel tõesti suur kahju. Sinna maani müüdi sealt illa 1 rbl 20 kop. tuisesuu süld, kaispuu süld 1 rbl. 50 kop. Nüüd küll mõnel wedamine kaugel, aga saadanas olla siisgi. „Sõna."

Körust. Essirus. Õõsel wasta 27 okt. teatati maadi teel Wäike-Kursi Weinuste, et seal 3. kaas. nekrutid „määsawa" on hakanud, telefoniulpasid maha wiranud ja tõkkingu korratusi tegewat. Jõma ajal nimmata tõttis wanem ohtiline macwahtlega tarwilist korda jalale seadma. Kohale jõudes ei leidnud weigistajad mingit „mässu" märki. Segadus oli aga juba läbi sündinud, ei M. walloworum tee ääres kraawis naud, mis wastu ärawahetatud telefoniulpasid mängnud ja seda nekrutite süüks arwanud. „Sõna."

Kursist. Laiwawalla nistoqu saaks juba minewal aastal paleelirjo, 1 Laiwawallas olew Wulffi kõrts kinni pandaks, aga wastust pole senisani weel tagasi tulnud; kõrts töötab praegu weel wanawiisi. Pühapäewadel on seal suur joomine; iseäranis õudne on waadata, kudas 15- ja 16-a staied poisikesed kõrtsilaua taga padelite juures istuwad. „Elu."

Lätimaalt.

Riiast. Riia riigiwolikogu saadikud adwokat Moritz ja Dr. Preedkaln on mõlemad Peterburisse ära sõitnud. Preedkaln ei ole mitte kohtu alla antud.

— Peapiiskop Agafangel ootakse 14. nowembriks Riiga jõudwat, kus ta ühes mitmete kõrgete isikutega Sergeewi nunnakloostri juurde ajutatud uue peakiriku sisse õnnistamisest osa wõtab.

— Kinniwõtmine. Nende päewade sees wõttis politsei Karl Brettensteini kinni, keda suureks rewolutsionäriks ja terroristlaseks peetakse.

— Tagasiastumine. Riia lehed teatawad, et riigiwolikogu saadik Karlsberg tagasi tahtwat astuda. Põhjuseks olla, esmalt, et rahwas tema wastu külwusi näitab, teiseks, on tema wastaline kandidat Goldmann tema waliwise pärast kaebuse sisse andnud. Karlsbergi tagasiastumisel jääks Goldmann riigiwolikogu saadikuks, Goldmann olla aga jälle sotsiaaldemokrat.

Kaugemalt riigist.

Wolikogu eestseisuse walimise asjus.

Kolmapäewal ... fraktsioni koosolekul, 31 oktobril, e. h. wolikogu eestseisuse walimine harutuse olla. Oktobristide kandidat P. A. Homjakow oli rahwawabadusleste N. A. Stchowinski läbi teatanud, et ta ainult siis nõus on ennast wolikogu esimeheks walida laskma, kui W. A. Maklakow (parempoolne kadet) üheks abiesimeheks walitakse. Kadettide fraktsion aga healetamisega otsustas W. A. Maklakowi sel tingimisel üheks abiesimehe kandidadiks üles wadida, kui teiseks abiesimeheks M. J. Kapustin (oktobrist) saab.

Karskuristi Kowalenko walitud.

31. oktobril waeti Juurtu J Kowalenko juure rahwaliuga orawõtmisel Peterb. Smolenski juuniaie maha. Eriona ei tehmud wamulitud mehed Kowalenkol, kui enesetapul, meeto, andiwad aga siis ta lahkumise koosolekule nõudmistele wiimati järele.

30. oktobril walis ämmaetaandate instis priilsieriteti ja tuisondeti tegatomisjon, kes kuiwa loo põhjused peale pärwa-aigele troma.

Erakonnad leimandas wolikogus.

Et praegu juba peaaegu kindel on, missugune kolma wolikogu oma parteilise koosseade poolest wõib olema, katsub „Birsh. Wedom" koosseisusõre A Parsenow juba wäljarehkendada, kudas wolikogu üksikute erakondade liikmete arw wolikogu koruterrage kokku tuleb.

Wolikogus on:

pahempoolsed (sots.-dem., tööerak. ja t.)	32
kadettid ja nende poolehoidjad (rahul. uuend. erak., poolakad ja t.)	103
Oktobristid (sauwurenlased ja t.)	113
Parempoolsed	171
Teadmataid ja parteitaid	18
Kokku	437

Need arwusid teleb arwudega, mida ma wolikogu koduterro kriitiktheels arwadeks nimetakin, wõrrelda. Riitingureid kriitikat ornud on wiis. Kalejaba talstummendeks tikkõnes „wolikogu enamus." Sellest wolikogu enamusest annawad tõsi ajalehed, ent ei temast enam palmalt kõnelda ei malsaga.

Sada — twalskriteeritud nähemus, mis selleks tarwilik on, et kõnelejate ülesktrjutamise lõpetamist, kõnelja ühendamist ja waielmise lõpetamist iaksistoda. Kui tähele panna, et kadettidel waewalt 103 healt on ja mitmed wolikoguliikmed pahempoolt koosolekutelt puuduma saawad, siis peawad kadettid pahempoolsetelt toetust otsima ja hoolega koosoleku käima, et neil wõimalik oleks igal tarwilisel korral kõnelejate ülesktrjutamise lõpetamise ja muude waielusteadusamisele wastu protesteerida.

Wiiskümmend — twalsiitseeritud nähemus, mis tarwilik on, kui kõimas olewaid waielusi enamusega mitte ära ammatada ei tohta lasta. Kui wiiskümmend wolikogu liiget waielusepremise wastu healetawad, siis kestawad waielused edasi. Pahempoolsetel aga ei ole nii palju healt, nagu leks otsitarbekse tarwis on. Kadettidel on aga wõimalus, 1 al misugusel korral wägiwaldsele waielusteõpetamisele wastu hakata.

Kolmkümmend — on allkirjade arw, mis enam 1 jaol emepanekutest (seadusprojektid, arupärimised j. m.) alli peawad olema. Siin saawad juba äärmised wahemuolsedgi tegewusewabaduse. Selle eest ei ole aga pooiakatel üksikult mitte kudagimoodi wõimalik, neiseiwat seaduseprojekti, arupärimist j. m. sellesarnast ette panna.

„Pahempoolised" oktobristid.

30. oktobril pidasiwad „pahempoolsed" oktobristid erawiisil koosolekut. Ühenduse wastu, mida oktobristid parempoolsete ja peraiusmeelsetega wolikogus plaanitsewad korda saata, protesteerides, sagi koosolek otsuseks, oktobristide konferentsist küll osa wõtta, konferentsi wiimasel päewal aga teada anda, et nemad konferentsi otsusid enda kohta mitte seaduslikuks ei loe. Oktobristide hulgas kõneldakse jääle rahwa konstitutsionlisest erakonnast, milleese ühinesi wäljaastunud, rahuliku uuenduse erakonna mehed ja erapooletumad tainpoegade saadikud sisse astusiwad.

Kuulujuttud teedeministriameti lahkumise kohta.

Nagu „Tow." kuuleb, astuwat teedeminister v. Schaufuss lähemal ajal ametist ära. Tema asemele saawat riiginõukogu liige N. S. Awdakow.

Wälimiste asjade minister Iswolski

jõudis 30 oktobril oma wäljamaareisilt Peterburisse tagasi.

Wolikogu ajakirjanikkude büroo

esimeheks walitu M. M. Feodorow, abideks W. A. Bondi ja A. A. Pilenko, sekretäriks S. A. Adrianow ja kasiahoidjaks M. W. Tõrkowa.

Nagu pealinna lehed teatawad, wõiwat loota, et wolikogus ajakirjanikele weel 10 kohta antakse, mis peaasjalikult prowintsiaallehtede wahel ära jaotatawat.

Peaminister ja wolikogu tsentrum.

Nagu „Tow." kuuleb, panewat P. A. Stolõpin suure kaaluga oktobristide nõupidamisi tähele. Need püüdmised, millede põhjal, nagu selgub, oktobristide ja kadettide kokkuleppimine korda näeks minna, rahuldawat peaministrit täiesti ja ta loowat, et sajunema parempoolse fraktsionnega koostöötamine küllalt wõimalik saab olema.

Eelarwe asjus.

Oma teleniuse, millega ühes rahaminister 1908. a eelarwe wolikogule ette paneb, awaldawat ta, nagu kuulda, loowust, et wolikogu kõike oma jõudu selleks tarwitama saab, et eelarwet esimeseks jaanuariks ära kinnitada. Wastupidisel ei olewat selle wastu midagi, kui eelarwet arutatada tahetakse, kuid poliitilise wõitluse tarbeks ei lubawat ta seda mitte tarwitada.

Walitsuse deklaratsioni

loeb, nagu „Tow." kuuleb, P. A. Stolõpin sel korral ainult riigiwolikogus ette. Riiginõukogus saawat seda keegi kabinetiliige (Kokowtsow wõi Haritonow) lugema.

Esia, riigiwolikogu awamise päewal.

lasti Tawria palee ette ainult saadikuid ja woortmehi, kellede sõitjad politseile piletid, mis neile, kui saadikutele, ajakirjanikkudele wõi wolikogu ametnikkudele, wolikogu koosolekuil olemiseks õiguse annawad, ette wõisiwad näidata.

Ühisuslaste arupärimine.

Nagu „Retsh" teatab, tahtwat tõsised Wene mehed oma wõitlust Stolõpini kabineti wastu arupärimisega algada. Arupärimises küsitawat kabinetilt ja kõigilt kuberneridelt: kas loewad nad endid konstitutsionlikeks wõi jälle piiramata isewalitsewa Tsaari wolinikeks. Kui kabinet selle arupärimise peale ühisuslastele rahuldawat wastust ei anna, siis tahawad nad wolikogu esimehe wõi selleks otstarbeks walitud saadikute kaudu Keisri Herrat paluda, et ta konstitutsionlise kabineti ja administratsioni asemele isewalitsewa Tsaari truud teenrid seaks. Peale selle tahawad ühisuslased wolikogule rahasüsteemi ümbermuutmise kohta seaduseprojekti ette panna. Selles seaduseprojektis soowitatawat käimas olewate rahapaberite arwu 2 miljardi wõrt suurendada.

kuulda wõis. Üksikult paugatas professori ... gade ees löhkepadrun. Professorid pidiwad ärraminema ja Prenant esimene ... pidamata.

Pärast seda tegiwad üliõpilased ülikooli hoowi peal suure miitingi, wõtsiwad põlema ja hakkasiwad selle ümber endi tsõbustam. Wiimaks läksiwad nad rongis minisale ja paniwad professor Rice'as'e maja ees kassjoni serdi tome.

Inglismaalt.

Raudtee-tüli lõpp

Nagu juba teatud, jäi raudteetüli ... lõttu tulemata, ei walitsus ... raudteeomanikkude ühiuste peale mõju awaldas ... teenijatele sundis.

Kaubandusemister Lloyd George on ...nud, et walitsus mingi tingimusel streiki tulla ei taha lasta: sellega oleks terwe maa ... kaik mitmeks aastaks lõrgutatud. Paran seda, kui mõlemad pooled Lloyd George juures olnud käinud, tehtud 7. nowembril (uue kal. järele) järgmine leping: Raudtee omanikud, ühisused ja raudtee-teenijate ühisus asutawa wahekohtu, mis kolme astmeline on. Esimesel astmel — sektsioni nõukogus — on raudtee kompanii ja selle tööliste poolt ühepalju saadikuid. Teisel astmel — lepitamise nõukogu — on ka mõlemalt poolt ühewõrra saadikuid; lepitamise nõukogus waadatakse asju läbi, mis sektsioni nõukogus ära ei ole lõpetatud. Kolmas aste wahekohtus on „waba wahekohtunik", kes kõik tülitajad lõpulikult ära otsustab. Kui raudtee-teenijad ja kompaniid „waba wahekohtuniku" walimisel kokku ei lepi, siis nimetab selle alamkoja esimees.

Aus kohtunik.

Hiljuti kaotas Inglismaa oma kõige waljuma, aga selle juures ka kõige ausama ja tähtsama kohtuniku — Henri Hawkins'i, kes omteenistuse eest lordiks oli tõstetud.

Hawkins oli sügaw inimesetundja ja wõis wähese seletuse järele kõige keerulisema sõlme inimeste wahekorras üles harutada. Ei olewat ka Europas teist kohtunikku leitud, kes ühte mitu korda süüdlaseks mõistetud warast nõbeks oleks jõuenud mõista. Hawkins, keda paljud tema waljuse pärast „timukaks" nimetasiwad, tegi seda.

Ta mõistis ema õigeks, kes mitu korda leiba oli warastanud, et oma näljast last toita.

Teinekord mõistis Hawkins mehe õigeks, kes mõrtsukatöö korda tahtis saata. See oli nimelt keegi wang, kes wangikoja ülewaatajale mitu noahaawa löönud, sest et ülewaataja tema ainukese armsa looma — linnu ära tappis.

Peruidene oli ka Hawkinsi otsus kalenaijapidaja ja lahemehepidaja kohta, — mees kui ka naine oliwad teist korda abielusse astunud, enne kui nad seaduslikult lahutatud oliwad. Hawkins mõistis mõlemad õigeks, öeldes: „Nad ei ole kellegile kahju teinud, sellepärast ei käi nende tegu kohtu alla."

Tarwastiku suurendamine.

Wiisingu...d tagajärjed Haagi rahukonwerentsil on, kus riikide saaditud sõjawägede wähendamist heaks kiitsiwad, seda näitab järgmine asjaolu: Inglise walitsus on ehitada leinud 7 soomuslaewa ja 5 tiisleja ehioda. Kõik 12 uut laewa ehitatakse kõige uuema ... sugewama sõjalaewa-süsteemi järele; nende peale ehitatakse 116 kaheteistkümne-tollilist suurtükki, peale selle weel palju wähemaid. Kõik need laewad peawad 1909. a. lõpuks walmis olema.

Ameerika ühisriikidest.

Roosevelt wälja wilistatud

Traadita telegrahwi teel on ühele Inglise ajalehele teatatud, et president Roosevelt, keda senini igal pool kiitusega wastu wõeti, mineval nädalal wälja wilistatud. Arwatakse, et rahakriisis rahwa meeleolu presidendi wastu waenuliseks on teinud. Wilistamine awaldanud presidendi peale suurt mõju. Ehk küll seda ei arwata, et ta oma poliitikat nüüd muudab, agasiiski wõtta ta wiisisi teistsugused abinõud trustide wastu wõitlemises tarwitusele. Mõned Inglise ajalehed arwawad, et Rooseweltist lugupidamine ainult New Yorgis rahakriise tõttu langenud on, kuna mujal teda wabariiklaste partei tulewa aastastel walimistel jälle presidendiks walib.

Sokrates.

... kirjanik K. Puwajowski ... Grekka ajaloost. Tõlkinud M. M. 4

Ka kaebealune hakkas rääkima.

Tema kõrtsew heal awaldas pärast Anitesi hiilgawat kõnet halba mõju. Kõne näitas wärwita, harilik, rahwalik olema.

Sokrates algas sellega, et täiesti ilma ettewalmistamata oma kõnet ette hakkas kandma.

„Seda wõis arwata!" hüüdis keegi.

Sokrates pööras end ruttu ümber ja kõnelendas, et seda ometi peaks teatama, et tema, kui õpetatud mees, ometi niisuguse tühja asja tarwis kõnet ette ei pea walmistama. Seda teewad sofistid, kes oma kõned pähe õpiwad.

See üteldus äratas atenlastes lõbusat tuju. Mõned hakkasiwad waenuliselt süüdistajate poole pilkusid heitma.

Edasi tõendas Sokrates, et Anites nende isbrailsi wahekorda mitte küllalt õigesti ei ole kirjeldanud. Raskene waenu on nende wahel ikka olnud, kuigi ilma põhjuseta. Delphi orakul on tema, Sokratese, kõige targemaks inimeseks tunnistanud. Seda ei ole ta aga uskunud ja katsunud, sellepärast oma ümbruskonnast targemaid inimesi otsima. Otsinud neid Anitesest, Likonis, Meletis Aga ei ole leidnud. .

Selle koha peal hakkas süüdistajate wastane partei naerma. Ka teine partei tõstis kära, nõnda et Sokrates waikima pidi.

Esimehe waheleheigamise tõttu sai kord jälle jalale seatud.

Sokrates seletas edasi. Ta ei pea ennast sugugi targeks. Hoopistest sofistidest läheb ta ainult selle poolest lahku, et oma mõistuse wõimetust selgesti ära tunneb. Sellepärast pole ta oma õpetuse eest mingit tasu nõudnud, nagu teised kõnemehed. Selles asjas ei ole tal tunnistajaid tarwis. Tema waesus on selles asjas kõige paremaks tunnistajaks.

Kõikide silmad pöörasiwad selle juures kõnemehele Likoni poole, kes oma õpilaste käest suuri summasid wõttis. Likon läks nägust punaseks nagu kuke hari ja hüüdis: „Kuulmata häbematus!"

Esimees andis käega märku ja wahid hakkasiwad koputama.

Kui kõik wait oliwad jäänud, rääkis Sokrates edasi.

Ta ütles, et tal raske on kohtunikkudele oma asja ära seletada, sest et nimelised alatasa tema kõnet segawad.

„Siis ärgu kotagu mind!" hüüdis Likon.

Wahid hakkasiwad koputama. Warsti rääkis Sokrates jälle edasi.

Ta on tõepoolest õpetanud, aga kahjuks liig wähe. Ja noori inimesi on ta õpetanud, aga tarwis oleks olnud wanu õpetada, sest wanad hoolitsewad kaswawa noorsoo eest. Wanad on halwa kombe linnas maksma pannud. Kaebtusealuse käest ei nõuta mitte, et ta ennast kohtunikkude ees alandaks, neid paluks. Kaebtusealune peab naise ja lapsed ette tooma, peab pisaraid walama. Aga see ei ole õige. Tänu ei saa nad seda näha! Tema ei palu, et talle süüd andeks antaks.

See mõjus wäga halwasti kuulajate peale. Ainult esimees naeratas. Ta tundis oma wana sõpra Sokratest! Niisugune oli ta alati olnud! Teised kohtunikud tundsiwad endid aga haawatud olema. Muidugi oli Sokratesel õigus, tõiesti õigus! Aga tema healest kuuldus põlgtus.

Kuuldus mitmelt poolt nurinat. Wahid ei teinud midagi korra jalalesaadimiseks. Kohtunik Hyppodamos tõusis üles ja küsis:

— Kas kaebtusealusel weel midagi oma kaitseks ütelda on?

— Ma ei ole weel poolugi sellest ütelnud, mis mul tarwis ütelda on,— wastas Sokrates.

Kohtunik Isokrates tõusis üles ja ütles:

— Siis palume meie, et kaebtusealune meile meie kohusid meelde ei tuletaks . . .

— Õige, õige!.. — kuuldus mitmelt poolt.

Nüüd hakkas Sokrates tõsiemini rääkima.

— Waikike, austatud kodanikud! Küll teie pärastpoole weel minuga kõnelda saate!

Seda peeti terawaks pilkamiseks ja tekkis tõusis torm.

— Häbemata!

— Kasi minema!

— Kui kõrk!

— Wege ta wangi!

— Ärge laske rääkida!

— Wõtke asi healetamise alla!

Sokratese poolehoidjad katsusiwad rahwast waigistada, aga see ei läinud korda. Wiimaks tõusis esimees püsti ja tõstis mõlemad käed üles. Wahid hakkasiwad koputama. Pika peale waikis kära.

See juhtumine mõjus ka Sokratese peale. Ta rääkis küll nõndasama rahulikult kui enne, aga nüüd kuuldusiw o tema kõnest ikka sogadamini torkamised, mis kodanikkude uhkust haawasiwad. Wõis arwata, mis ta mõtles: teie wõimuses oli mulle kõnetoolile kutsinda seda wõimu. Mina aga taiun teile selle kibed it kätte. Teie panete mind siia rääkima, et mind hukka saata. Ma tarwitan seda kogemata kombel antud õigust wiimase silmapilguni. Ja see, mis rääkija, leiab wastukõla kaugetes maades, leiab üle mere . . .

Kõwasti kõneles ta edasi:

— Filosofiaks põhjusmõte on — mõtelda mõista. Poliitikal põhjusmõte on — elada mõista. Athena ei mõista ei mõtelda ega elada. Athena tarwitab meest, kes seda elama õpetaks. Kes seda on kuuldud, et inimesi, kes palju aastaid järgemööda oma elu kardetawates lahingutes isamaa eest mängu peale pannud, ennast üleüldise heaks ohwerdanud, nagu kurjategijaid wangi pandakse ja wastutusele wõetakse, selle eest, et nad inimesjoo noortesse wõjudesse tarkuse ja karskuse põhjusmõtteid on katsunud istutada.

Selle lausega rikkus Sokrates oma asja hoopis ära. Kära algas jälle kära. Need, kes enne karjusiwad, et neid isikikult haawati, wõisiwad nüüd karjuda, et isamaad teotatakse.

— Ta tahab wabariiki! — hüüdis Hippius.

— Athena ei mõista elada! Anname ta siis spartalaste ehk, weel parem, perslaste kätte, — hüüdis keegi.

(Järgneb.)

Politika ringwaatus ja wäljamaa sõnumed.

Hollandist.

Troonipärimine.

Troonipärimise küsimus on Hollandis praegusel ajal päewakorral. Kuninganna Wilhelmine on lasteta ja tema mees, Saksa prints, ei meeldi rahwale. Iseäranis terawasti on see küsimus endise ministri Van-Houteni poolt ühes ajalehes üles wõetud. Seal on üteldud, et kuninganna Wilhelminega walitsew sugu wõja ära saab ja hollandlastel seisab küsimus ees: kas suurematele hulkadele tundmata Saksa printsi kuningaks tõsta ehk Prantsuse ja Schweitsi jälgedes käia ja wabariiki wälja kuulutada. Van-Houten ei ole põhjusmõtteliselt wabariiklane, siisgi on ta enam walitawa presidendi kui Saksa printsi poolt.

Prantsusmaalt.

Rahutused Parisi arstiteaduse ülikoolis.

Parisi arstiteaduse ülikoolis oliwad neil päewil rahutused, millede tagajärjel ülikool kinni pandi. Harilikku kombe wastu nimetas ministeerium kaks Nancy ülikooli professori Parisi arstiteaduse ülikooli professoriteks: nende nimed on Prenan ja Nicolas. Teaduses on need juba tuttawad. Üliõpilastele ei meeldinud aga nende nimetamine ja nad otsustasiwad uusi professorisid meelewaldusega wangi wõtta. Kui Prenan arstiteaduse-fakulteedi professorite ja dekanikoatel üliõpilaste ette ilmus oma esimest ettelugemist pidama, tõusis kole kära, mille seast ainult hüüdeid „Maha Debow!"

Tallinna sõnumed.

Luteri usu õpetajate leskede ja waeslaste kassad. Luteri usu õpetajate leskede ja waeslaste kassasid Wene-, Poola- ja Soomemaal kokku on 89. Konsistoriumi ringkondade järele on neid: Peterburi konsist.-ringkonnas 2, Moskwa konsist.-ringkonnas —3, Kuuramaal — 10, Liiwimaal — 21 ja Eestimaal — 53. Liiwimaa kassadest on üks üleüldine, üks Riia linna õpetajate jaoks, üks Riia Jakobi kiriku jaoks ja peale seda — igas praostkonnas üks. Eestimaal on kõige rohkem sarnaseid kassasid, neid on igas kihelkonnas üks ja peale selle üks üleüldine ja üks erakassa ja üks weel Tallinna Toompea ja Kaarli kirikute juures.

Waranduse suurus on wäga mitmesugune. Kõige jõukamad on Peterburi leskede ja waeslaste kassa — 230.000 rublaga, Moskwa linnakoguduste kassa 127.000 rublaga, Walga kolonide oma 136.000 rublaga. Kuuramaa üleüldisel kassal on 75.000, Liiwimaa kassal aga ainult 12.000 rubla, kuna Riia maakassadel kokku umbes 185.000 rubla ja Tartu Wõru kreisi kassal üksinda 122.000 rubla on — Eestimaa üleüldisel kassal on umbes 50.000 rubla, erakassal 68.000 rubla ja Tallinna linna kirikute kassal 125.000 rubla; Eestimaa maakoguduste kassade hulgast on kõige rikkam Keila — üle 100.000 rublaga, kõige waesem Emaste — 400 rublaga.

Üleüldine summa kõikides 89 kassas on praegu 2.450.000 rubla; möödalänud aasta sissetulekud oliwad 178.000 rubla, wäljamine-

[illegible] 75,000 rubla järele [illegible].

Need [illegible] tulewad [illegible] Soome maalt, a a **Pootamoa hulka** arwatud, 579 [illegible]. Need kohtade peal on praegu 68 [illegible], kuna 30 **kohta tühjad** on.

Peale selle on weel [illegible] **laks** kaswatamise tarwis: Peterburis [illegible] ja 2 inimesel 51,000 rublaga. [illegible] kasjade sisseseatud tulewad peasiaselt [illegible] ja [illegible], [illegible] kasjadisse ja ühe seeme [illegible] läheb, kus ise ara on [illegible], sina ei leidu ja waeseid lapsi järele olles jäänud. Operatsioon, kes haiguse pärast omad [illegible] maha paneb, on õigus üks „elwandeks" [illegible] koha tühjendatud [illegible].

Peale selle on Ema [illegible] kiriklute juures [illegible] [illegible] **üksikud ülemal ajal ainult** [illegible] **Wõtnimest** [illegible], nii Eestimaal 6[illegible] rublaga, kuna Saaremaal 1,500 rublaga.

Ettewaatust lambitolega. „Rev. Beob." [illegible] järgmise [illegible] juhtumist, mis [illegible] [illegible] tulnud: **Neer** [illegible] Minna [illegible], kes Wärisel [illegible] majas at 5. elas, heitnud pudelioma, tema ei lammi ära olles lustutanud. Kui üks inimene õhtul välja tema juurde minna tahtis ja uks, et teda lahti ei tehtud, lahti murti, leiti **Minna P.** **suitsuga täidetud toas woodi peal** ilma meelemärkuseta maas olewat. Ta wiidi haigemajasse, kus ta nii[illegible] hennetul [illegible], ilma et meelemärkusele [illegible] tulnud. Surmakeha lahtilõikamisel selgus, et ta suitsukihwtusse tagajärjel [illegible] kopsupõletikusse ära oli surnud.

Tunnistuste nõudmine ülikoolides. Haridusemininisterium on „Nord. Zeit." teatel teada andnud, et diplomid ülikooli kursuse lõpetamise üle mitte enne wälja anda ei woi, kui selgusele on jõutud, kas tunnistus, mis [illegible] lõpetajale keskkoolist wälja oli antud, õige on. **Wõistud tunnistuste omanikud** tulewad kohtu kätte anda.

Baltimaa wenelased tahawad „Rishk. Wen." teatel üleüldise **parteidestakwe** [illegible] kokku kutsuda, kus küsimus läbirääkimise alla wõetakse, missugusel teel Baltimaa wenelased Balti omawalitsuse ja teistes ametikohtades oma nõudmist ette wõtsiwad tarida.

Kindralkuberneri parun Möller-Sakomelski Peterburi sõidu kohta kirjutatakse „St. Pet. Zeit.," et kindralkuberneri [illegible], kus wast mitted mööda, wareti Peterburisse sõidab, wõib olla, oktobri lõpul ehk nowembri esimesel poolel. Tema sõidu peasihi olla aruannet ette panna, mis sõjaseaduse lõpetamise kohta [illegible] **Juba ennem olla** kindralkuberner põhjuseid **selle wastu olnud,** et sõjaseadus ära kaob; nüüd, kus walimised Riias ja ka Kuramaal kärmemalt sammu läinud, olla tal üks põhjus rohkem sõjaseaduse kaotamise **wastu** ette tuua.

Kirjanduse-ühiu karskusel.ruatorii mis. Leitsipäewa õhtul tegi E. R. S. kirjanduseosakond pärast pikemat waheaega uuesti kirjanduse õhtute pidamisega algust, millel sihiks on ilukirjandust tundmist edendada. Ettekandmise aegas peale selle ö õhtul, mis ajaks kuraatoriumi saal osawõtjaid täis oli kogunud. — Avakõnest tegi hr. **Weski** lühikese kõnega, milles ta teatas, et läbirääkimise **alla A. H. Tam**[illegible] „Rahaauk" on wõetud ja et läbirääkimiste eeslawa iseloomuselt jääb, nagu see endistel kirjanduse-õhtutel olnud: Kõige peale [illegible] kirjatöö sisu ette, siis tulewad selle tema kirjatöö kohta läbirääkimine alla: kirjatöö idee harnuusel olewa kirjatöö [illegible], seesuguses tulewad [illegible], siis [illegible] ja [illegible] ülal.

Ette kandis lühedalt kirjatöö hr. Rahamägi, [illegible] kohti sõnaõnalt ette lugedes. Hr. Tammsaare „Rahamägi" lugemist on huwitaw kuulata. **Wana Lauwamäe Mardile on uues rahaauk pühaduks** · **kurnatud** [illegible], [illegible] teada, rahwa jeas [illegible] tuntud ja kõige uue tema wõidusega oma uuendu ajuti sinn pi[illegible] põdades püüab ja auku kaewata, et kord raha poda põhjast kätte saada. Rahaauga kaewajaid meid külakeelmajasse meie ju[illegible] teoteele, kus ta meid mõningate tähtsama tegelasega tutwustab. Lauwamäe Mardi naine ja tütar on lugemistel sagedad wõerad. Tütrel Annal, kellel ka peigmees on, lõpewad need lugemisel-käigud kurvalt, kuna ta oma au, koolmeistriga tutwust pidades, kes ühtlasi kugeja ja naitemees on, kaotab ja selle tagajärjel wiimati peigmehe ja ka oma [illegible]. Mardi poeg **Hans** on linnas ajakeste ingenud ja töölise hulgas uue aja parandusenõuetega tutwaks saanud. Isamehes tagasi minnes püüab ta paranduspüüdeid ka külameeste keskele istutada, ja ta püüdel on nähtawasti ta tagajärge. Külameeste käsi aga, kes mõisahärra juurde oma õigust nõudma lähewad, käib halwasti. Sõjaseaduse tulekul antakse õigusenõudjatele mõisas peksa; Hans peksetakse surnuks.

Mõtte-awaldustel idee kohta tõhendas hr. Kuusik, et kirjanik oma „rahaaugu" looga õnnelikult kirjeldada on püüdnud, kõikidest jutustuse tegelastest, Mardist oma rahaaugu kaewamisega halatsetes, Hansust oma parandusepüüetega, tütrest Annast oma armastusega, lugejatest ja külameestest, kes mõisa läksiwad, paista [illegible] õnne-otsimine — rahaaugu kaewamine — wälja. Wastaspidisel arwamisel oli hr. Luiga, kes seletas, et ühise idee puudus just muidu tubli kirjatöö nõrk külg ongi, ja nimelt armas ka hr. **Hubel.** Seda olla kirjanik ka isegi ära tundnud ja pealkirja „Rahaaugu" juurde weel „Pildid Läänemaalt" lisanud. Üks kõneleja awaldas niisugust arwamist, et rahaaugu kaewamine kirjatöö peamõte ei olegi, waid just need parandus-nõudeed, mis Hanju seas oliwad ja millega külamehed mõisahärra juurde lähkuwad. Läbirääkimiste juhataja hr. **Weski** awaldas lõpuks, et kirjaniku idee ebaühiselt kirjeldamine on oinud, mis rohkeste keeruliste ja ka mitu asja — ei mõtle õnne otsib. Seega on aga just kirjaniku wõitlustamine wiimase aastate sündmuste mõjul, mil kirjatöö sünnis **Hanju** iseloomu kujutamiseks juurde lisanud.

Juhusjuuretegelaste iseloomude juurde minnes tõneles hr. **Hubel** lühedalt sellest, missugused iseloomud ilukirjanduses suurema tähtsusega, missugused wähema tähtsusega on; mida tüüpuselitum iseloom, seda suurem on ta tähtsus, seda suurema tähtsusega on ka kirjatöö. „Rahaaugus" esinewad iseloomudel on wäga [illegible] ebakindlus ja parandlus, ei ole [illegible] [illegible] ja [illegible] nagu ette [illegible].

Wiile aja pärast lastesaali läbirääkimised ei [illegible], kui pea wastutusele wõetud kirjatöö lõpule oleks jõutud. Järgmisel õhtul lähewad läbirääkimised, mis pealkirjutajaid õige hästi näha huwitama, Josi Reed läbirääkimine-õhtud kuulutawad nii annitawamalt laadu, kui kirjatöö eesmärgist rohkem [illegible] [illegible].

Uarudnsed raudteer asjus. Raudteede- ja teedeministeeriumi ettepanek on riigiwolikogu ja riiginõukogu läbivaatuse tarwis [illegible], milles kõneldakse, et riigiwara waja on raudteede parandamise tarwis raha määrata. Raudteede ministeeriumi nõudmine üle [illegible], et sihter süüduks pandud. Seepärast olla ministeeriumi lahkelt ära [illegible] ja tema tegewus rahaasjade-ministeeriumi kätte anda, ehk wastutel korral peetawad kõik kinnismää [illegible] ja muud sarnased asutused teedeministeeriumi alla antama. Raudteemaa uue seisukohas tulla ümbe muuta, nii et palgatajad asjadest ühtlaselt wastutawad oleksiwad; peale selle peatuwad kõik bürootarbed komiteed kõrvale jääma ja nende hulgast, kelle kaiudesse raudteeasi puutub, komiteedest osa wõtma kutsutama. Raudteede ueowõtmu kaswatamise tarbeks tuleks riigi tuerde hulka 1/8 miljoni raha üles wõtta.

Tõuuurte kartulijaak on „Rig. Pom. Gaz." teatel olla tekinud. Möödaläinud suwe ilmad, mis liiaks niiskelaswule halwad oliwad, mõjusiwad ka kartuliaasale kokku halwasti. Niisama kui muud wiljad, kannatasiwad ka kartulid kesimistes põllutöö [illegible] õnnetuste [illegible] ja [illegible] all. Nagu neis kohades ülearune niiskus mõjus lõunahommiku pool ja keskmiste Wolga maakondades põud ja palawus halwasti kartulikaswu peale. Wõrdlemisi parem lugu oli põhja ja põhjahommiku pool, aga ka seal kardeti [illegible] [illegible] ajal oli aga [illegible] peel [illegible]. Selle tagajärjel oliwad kartulid omadusi poolest paremad, kui seda wihmase aja peale waadates oodata oleks wõinud. Läänemere kubermangudes, mõned teised Kuramaa maha arwatud, niisama ka Järwekonna kubermangudes, Nowgorod maha arwatud, oliwad kartulid [illegible] hukatawad. [illegible] poolest wäga head kartulid kaswatawad [illegible] lõunapoolses kubermangudes.

Uue ajakirja „Eesti Kodu" preemiumnir on ilmunud. Wäljaandja ja wastutaw toimetaja on G. E. Luiga.

Esimesel numbril on järgmine sisu: 1. Kodu, Willi Andi. 2. Wanemuise kannel, Gustaw Suits. 3. Nikitikide keskel, Ernst Peterson. 4. Sügise päewade päew. 5. Sügisel, Willi Andi. 6. Tugeram [illegible], Peetari Päwarint. 7. Hurgamine ja [illegible], [illegible] Sachs. 8. Hõmeri[illegible], E. Müller. 9. Hirmus haigus. 10. Ematrim, Dr. med. Reier. 11. Rahwamaja märgitlused, M. J. Eisen. 12. Eesti kodu, Anali S. 13. Tillukesed teatekused. 14. Mõistused ja näwuninud perenaisele. 15. Auhinnaline kirjatöö Wimste läkt. Wäga [illegible] Harulduse kais 16. Mõistatused ja ülesanded. 17. Pildid: Kate [illegible]. Kuld kingsik Metsa jerwas Mandade all Kalli [illegible]. Ernst Peterson. Gustaw Suits. Willi Andi. M. J. Eisen.

Palulakse raamatuid. Enam kui nädala eest ilmus meie [illegible] ajalehtedes awalik palwe, milliga palut meie meremeeste raamatuade, [illegible] hospitali ja meremeestemaja heaks raamatuid annetada. Wangile, kes kirjas taas [illegible], on [illegible] kuur [illegible] [illegible]. muutsab, ta hea selle nie. [illegible] hoigete hulgas [illegible] on pal[illegible] [illegible], kes [illegible] [illegible] osta ei [illegible]; meremeeste woostu on see aga osa meie tähtis murretsida, et neil anakelesist kirjandust saadawal oleks. Wiimaks weist jaawad [illegible] merereisi järele oma [illegible] kirja [illegible] wäga hulga aja pärast näha. Palnja teatas, et walastel, soolelsatel, [illegible] [illegible] [illegible], kes Tallinnasse tulewad, meie uuna meremeeste majas omakeelne kirjandus on, aga eestlastel [illegible] — oma [illegible] linnas — seda ei ole. Sellepärast on tarwilik, et meie sellest paiwesti mitte külmalt mööda ei taheks. Juhtub ju meil jagedasti üks ehk teine raamat [illegible] [illegible], mida läbi oleme lugenud ja sellepärast enam ei tarwita ehk wähemalt tema juurema kaotuseta ära anda wõime. Raamatuid ehk muid annetust wõtawad wastu kõik Eesti ajalehtede toimetused ja Eesti koguduste õpetajad; siis meremeestemajas, Sadama uulitsal, meremeeste misjonär H. Pohl, linnamisjoni majas, Kesimanni uul. nr. 6, linnamisjonärid T. Friedemann ja M. Saar, ja S. Tatarski uul. nr. 15-a, kort. 2, linnamisjonär H. Tras.

Endine riigiwolikoguliige P. S. Paptshinski on „Now. Wr." teatel Peterburis owwokaadiks hakanud ja tahta eriti tegewust isäralikult nende kohtuasjade ajamiseks tarwitada, mis Boltmaalt Peterburi kohtupalatisse ja senatisse lähewad. Hr. Pajshipnoti adres Peterburis on: Сергиевская ул. д. № 41; telefon nr. 71—83.

Riigiwolikogu awamine. „New. Zw." telegrafeeritakse Peterburist 1. nowembril: Riigiwolikogu awati pidulikult kell 11 enne lõunat kolmekordse Keisrilaulu laulmisega. Keisri Herra sõnad wõeti waimustusega wastu. Wähearwulised sotsiaaldemokraatlased ilmusiwad üheskoos koosoleku lõpul. Eestimaa saadikud wõtsiwad seige paheman rool ajel (?).

Soome keeles peetakse jumalateenistust Wikkli kirikus 4. now. kell 4 peale lõunat.

Schlesmigi saade.ud Sütlar.aslest on keegi jälle kiju kirja saatnud. Ta kirjutab järgmist: „Minu elu on üsna wilets, mul ei ole weel kebio. Meie sõitsime loke sinna laewkontorisse. Seal halati meid „wäänaa". Ies rohkem raha pallus, see sai ühe sõtrusu. Mind „müüdi" ka ja Leenu, ja meie pidime 21 lehma lüpsma. Aga meie joolsime sealt ära ja praegu oleme Flensburi linnas."

Kuulu järele tahetawat neil päewil jälle meremat hulka [illegible]rahwaid S[illegible]leswigi „piimanaisiesiks" [illegible]. Soowitame weel kord ettewaatust ja hoiatame kohaotsijaid.

Sõjakohtust. 11. Oktobrikuus 1906. a. lasti R. Kwerese Singeri õmblusmasinate wabriku agent **Walter** uulitsa peal maha. Laskja ei jaadud midagi teada. Tänawu suwel leidis Tallinna wangimaja wahidest wangimajast sedeli, millega **August Lasberg, kes tänawu kewadel röömimise pärast kinni oli pandud,** ühele teisele wangile teatab, et tema Walteri mõrtsukas on Lasberg nõistsi suwel **röömimise-asja pärast poomisesurma, surmanuhtlus muudeti aga** 4 aastaseks sunnitööks. 1. nowembril oli Lasberg Walteri tapmise asjas kohtu ees, kus ta seletas, et tema tähendatud sedeli selle nõuga kirjutanud, et seda Rakwerese ülekuulamise alla jaadetaks ja tema ehk see peal joostu jaaks [illegible]. Kohus tunnistas Lasbergi wõrtsukaastendataks ja mõistis ta 15 aasta sunnitööle.

2) 1906. a. õösel, wastu 11. oktobrit, tapeti Lääne[illegible] Mustwee külas röömimise nõuga preestri [illegible] Weselowa, tema [illegible] ja teenijatüdruk Tamm ära. Kahtlus langes **Aleksander Aroni** peale. Selle kohta, et Aron tapja oleks, ei olnud mitte tõendusi. See asi oli 1. nowembril ees. **Kohus mõistis** tema kui kaaseadiale 15 aastaks sunnitööle Wõlemates asjades oli kaitsjaks [illegible] Kalageorgi-Alatajew.

Tallinna ringkonnakohtu ees oli 30. oktobril jargmine asi harutusel. Minewal jügisel nägi priiswahtija Roschin Kotsebue uulitsa, kuidas linnawaht ühe joobnud meest rotsiweisse wiis. Teinepool uulitsa ääres seisis üks noormees ja waatas seda pealt. Korraga wõttis ta liwa maast ja kallas linnawahi [illegible]. Seda nähes tahtis priiswahtija Roschin ka noormehe kinni wiia, noormees [illegible] [illegible] ta teda lüüa, kusjuures ta temal ühe poguni küljest ära kiskus. Noormees wiidi priiswahi juurde, kus protokoll tehti. **Kohus** leidis ta süüdlase olema ja mõistis ta üheks **aastaks wangi.**

Wargus. 31. oktobril wõeti metalli wabrikus tööline Mari Künnap warastatud asjadega kinni.

Tulekahju. Eila õhtul läks Luisentali uulitsas majas nr. 7 tuluke lahti, sai aga wunderwanud-tuletõrjujate ja majaelanikkude abiga ära kustutatud.

Tulekustutamine. 29. oktobril põles Wasiu mõisas Läänemaal riisitadekuur süttetamise tagajärjel maha.

Tulekahju. 28. okt. põlesiwad Kõmmet Wõehni [illegible] maa peal ühe jaunakoha majad maha. Kahju on 700 rubla.

Teater.

E. R. Jakobsoni „Arthur ja Anna ehk wana ja uue aja inimesed" oli kolmapäewa õhtuks pro [illegible] teatrisse kokku meelitanud. See on kõige paremaks tunnistuseks, et meie seltskond mitte tühipaljaste naljamängude ja kõdistawate erandite pärast teatrisse ei jookse, nagu selle wiimsest poolt ette on heidetud, waid midagi paremat, tuumakamat otsib. Kuigi „Arthur ja Anna" tehniliselt nõrgepoolne tahab olla, üleüldiselt omandab ta siiski meie algupäraliste näidendite seas tähtsama koha. On ka üsna loomulik, et meie oma rahwa elust nõetud näidendist mitte kõige realsemates wärwides näha ei saa, sest juba „Arthur ja Annagi", milles õieti mitte midagi tendentsilist ei ole, pidi kümneid aastaid pikali all seisma. Aga meie ajal on ju weel palju niisugust, mille kujutamine kahjulik olewat... ja sellepärast siis ka ära on keelatud.

Jakobson näitab wana ja uue aja inimesi ning nende waateid. Mõisnikul Arthur von Adelsteinil on wabamad waated: ta püüab inimene olla ja alama klassi — talupoegade tuckäigust osa wõtta. Kui heasüdamline ja heatahtline idealist, ei otsi ta mitte kõrkust ja hiilgust, mis „rüütliseisuse kohane on", waid peab inimesi ühewääriliseks ja hakkab talutütart Annat armastama. Tema armastus on tõsine, aga mitte pelik. Arthuri wastandiks oma waadete poolest on „kõrge rüütliseisuse iseloomu awaldaja" Otmar von Altfuss, tema õde Emeline ja wanapoolne tädi. Nende arwates ei seisa talupojad loomadest mitte kõrgemal; kõige rüütli juurde wõiwad talumehed ainult köögiukse kaudu pääseda, kõrge rüütli ees peawad nad wärisedes kumardama ja mütsi kaenlas kandma. Kihelkonna-koolõpetaja Torba läheb mõisasse, muidugi herra ette, et wiimaselt koolile toetust paluda. Otmar von Altfuss tormab wandudes Torba kallale ja kihutab ja oma toapoisi abil uksest wälja, sest et wiimane „paradiisuksest sisse oli tunginud (niisugune elajas!), kust ainult rüütlid sisse käiwad." Von Altfussid ja nende walitseja Blüthenroth tahawad Kaane peremehele, kes wähe jõukam inimene on ja jaksite ees roomamas ei käi ega nendele kosti ei too, kätte tasuda, mi et see hukkuma ja kinnunma peab, ning tema tütart Annat sedawõrt plantada, et Arthur tema peale waadatagi ei tahtaks. Otmari õde Emeline, kes ka wiisjat ootab, arwab enese wäga ilusa olema ja loodab, et Arthur temale kosja tuleb. Annat ei pea ta inimeseks: „on ju kaunis kena loomake, aga rüütlile ei wõi ta ometi kõlwata." Otmar oma õe ja tädiga lähewad Arthuri juurde, lootes, et Arthur Emeline kätt palub. Enne wiibib seal kihelk.-koolõpetaja Torba, Arthuri hea sõber ja seltsimees, kes endiselt kohalt jellepärast lahkuma pidi, et raudne rüütel Otmar von Altfuss koolimaa käest ära wõttis, sest et koolmeistri-näru kord tema paradiisuksest sisse oli julenud tulla. Arthur tutwustab rüütlit oma seltsimehega, rüütel arwab, et tal omasugusega tegemist on. Warsti ilmub Anna; Arthur tõmbab ta oma kaenlasse ning kuulutab enese kihlatuks. Otmari tädi ja õde langewad minestusesse, kuna Otmar otse põõrajeks läheb ja oma uuele seltsilisele Arthuri tegu kõige rüütliseisuse teotamiseks nimetab. Uus tuttaw paistab nüüd wälja, et ka tema rüütel ei ole, waid koolmeister. Suures ägedusjes lükkab Otmar Arthurile ja teistele: „niisugused wõiwad ainult minu köögi-uksest sisse tulla!" Sel silmapilgul jookseb Otmari walitseja tuppa ja teatab, et kõrge herra nüüd ka ise köögi uksest sisse peab minema, sest paradeläwe olla sisse kergenud.

Et näidend mitte kuiwaks ei jääks, sellepärast on kirjanik temasse ka kaunis tublisti nalja juurde isanud. Terwest teodest käib Kaane sulane Tõnu, koolakas, aga siisgi terwe waw ja wiimaks jäänud lohtade walgustaja oma ütlustega, läbi, kes ainult nalja wolmistab. Et Arthur von Adelsteini heasüdamlust ja heatahtlist olelu talupoegade wastu selgeks teha, selleks tulewad wiimsed talumehed ja -naised ette, kes talle oma tõsiset wagadust tänu awaldawad.

Ettekanne oli üleüldises kokkuwõttes rahul oldaw. Kõige paremini mängis küll hr. Altermann von Adelsteini osas. Ta wõis tõelik idealist olla. Ka neiu Pumbo Anna osas mängis meisterlikult, tõesti puhtatungelise talutütre kohaselt. Hr. Pinna walitseja Blüthenrothi osas oli küll ladus, kuid siiski mitte loomulik omm[illegible]. Ta põdes terwel etendusel ajal ralwewenna-haigust, oleks aga ridanud wäledam olema, nagu selle osa „isatentik kawalus" seda nõuab: silmatorjalik wagadus pidi enam warjule jääma, kuid hr. Pinna andis talle ersäigule. Ma ei taha sellega mitte ütelda, et hr. Pinna halwasti mängis. Hr. Johannson von Altfussi osas oli kohati hea; ei aga see osa tehniliselt üks kõige nõrgemaist on, siis ei wõinud ka ettekanne mõnes kohas mitte küllalt õnnestada. Kurnim taluinlase Tõnu osas tuli hiilgawalt läbi. Wähemad osad õnnestasiwad ka rahuloldawalt; aga hr. Roisfeldt ei näinud talumehe osas mitte just kohane olema — iseäranis talumehe laadi wastaselt kõlas tänuawaldus heale mõisnikule, kuna see teistes tänuawaldajate käes paremini õnnestas. Kõrtsmiku osas, selle wastu, oli hr. Roisfeldt õige tubli. Neiu Adler Emeline osas oli mõlemise koore poolest enam rüütlipreili jarnane kui ülesastumise poolest: siiski wõis tema ettekandega rahul olla — ainult silmade pööritamine oleks wõinud ära jääda.

Chr. M.

Uuemad sõnumed.

Odessast. Raudtee tehnikakooli kallaswad kõik õpilased streikima: nad nõuawad „korteri" trahwi ärakaotamist, mida nüüd õige jaialiselt tarwitatakse, niisama ka ühiselumajast wäljaskäimise keelu ärakaotamist.

— Sõjakohus mõistis kolm wäikekodanikku Serwitutowi, Tshornõi ja Agafenowi, keda selles süüdistati, et nad tagaajajate politseinikkude peale tuld andsiwad, poomisesurma.

Harkowist. Kindralkuberner mõistis [illegible] lehe „[illegible]" („Hommiku") toimetaja 200 rubla trahwi maksma.

Peterburist. Sõjawäe-ringkonnakohus mõistis tlp. Butopnini, 18 a. wana, ja Schwalewi, 19 a. wana, püssisurma.

Wernõist. Prihewali kreisis suriwad 44 inimest katkuhaiguse kätte ära. Terwishoiukomisjonilt ei ole lähemaid teateid saadud.

Smolenskist. Kuberneri käsul lasti Sõtshewi semstwowalitsus semstwo-arsti Bulõshewi ja loomaarsti Kijutshorewi ametist lahti, sest walimiste ajal olewat awalikuks tulnud, et need mehed lubamata parteide liikmed on. Bulõshew oli peale selle linna II kuriee walijameheks. Nagu kuulda, tahetawat ka mitmeid rentei- ja aktsiisiametnikka seesamal põhjusel ametist lahti lasta.

Minskist. Linnawolikogu ajutas wolinikkudest ja seltskonnategelastest abimurretsemise komisjoni, kes rahwale wõimalikult odawa hinnaga leiba peab muretsema, ja määras wabrikuse kuludeks 20,000 rubla.

— Kohtupalat mõistis Ringheimi 4 aastaks sunnitööle ja Altschuli 2 aastaks kindlusesse wangi; neid süüdistati pommide hoidmises. Raudtee-ametnik Krolik mõisteti sellepärast 1 aastaks kindlusesse, et ta talupoegade seas Wiiburi üleskutseid laiali laotas.

Jelisawetgradist. Hersoni kuberner andis sunduslikke määruste kohta lisanduse wälja, milles nõutakse, et wallakogukonnad riisumiste, röömimiste ja tapmiste wastu üles peawad astuma ja jellekohaste kuritegude äraboidmiseks järjekorralised wahid wälja panema. Tulekahjude juhtumise korral peab rahwas kõigi käepärast olewate abinõudega tuld kustutama ilmuma; alaliselt peab rahwas kihutajate ja kõigi kahtlaste inimeste järele walwama ja nende ilmumisest ülemusele wiibimata teada andma. Kes neid nõudmisi mitte ei täida, langewad trahwi alla — 3,000 rbl. rahatrahw ehk 3 kuud wangistust.

Warschawist. Sõjakohus mõistis strashniku tapmises süüdistatud Haskeli ja Rosenblumi poomisesurma.

— Wabrikuomanik Ganke otsustas poole oma töölisi lahti lasta ehk, kui töölised rahul on, pool wähem palka maksta.

— Wabrikuomanikud ei wõta tööliste-ühisuse saadikuid mitte wastu, seletades, et sunduslised määrused selleks luba ei anna. Tööliste seas on iseäralist liikumist märgata. 30. oktobril saadeti 26 poliitikasüüdlast wälja, Nowogeorgijewski kindlusesse wiidi 75 ja wangimajasse 100 inimest.

Lodsist. Wõetakse juurel mõõdul töölisi wangi, kes sunduslised määrused postidelt ja seinte pealt maha rebiwad.

— Wabrikuomanikkudega, kes sunduslikke määruste põhjal töölistega läbirääkimisi ei pea, tuleb õige harulduste juhtumisi ette. Tööliste seas, kes Preissi wabrikus streikima hakkasiwad, mõisteti 15 meest 3 kuuks wangi.

Kiiewist. 30. oktobril poodi Rebase-mäel Ignati Dubrow üles, kes päew waremalt wangimajast ärapõgenemise puhul kinni wõeti.

Proskurowis mõistis sõjawäe-ringkonnakohus kolm meest, keda riisumises süüdistati, poomisesurma.

Elupildikesed.

Sõpimedusse ...

Joonistanud J. B.

Pime sügisene öö.

Tuul puhub wingelt kolletanud puude okste wahel ja wiidab nagu näidata, et talwe walitsus peagi algamas on.

Pimedal [illegible] kiriku promenaadil istumas madala pingi peal kaks inimeselapsi, kes [illegible] ümber [illegible] [illegible].

Lähemal [illegible] wõis näha, et üks neist [illegible] ja teine naisterahwas oliwad.

Nad oliwad armastajad. Sosistawal healel awaldasiwad nad üksteisele armuundeid.

Kuu tuli pilwe tagant wälja — waatas naeratades neile [illegible] inimeste lõunuste lubaduste peale, kuna ta peagi jälle pilwede taha warjule läks.

Kaloi[illegible] sõpimedus, mille keskel mõned üksikud [illegible] nagu hundisilmad, [illegible] wilkusiwad.

Hatju [illegible] waelt kostsiwad praegu [illegible] muusikale heliid armastajate kõrwu, [illegible] [illegible] järgnes.

Kolletanud puude lehed kohisewad tuule käes.

Nooreed inimesed wajutasiwad endid tõinetemini teineteise wastu.

Nad suudlesiwad.

— — — — — —

Alma oli waeste wanemate laps. Isa oli temal juba ammugi surnud, kuna wana ema tene joosiwabaiguse põdes.

Alma käis ühes siidis wabrikus tööl ja teenis enesele ning emale leide läbi ülespidamist. Kuid tihti oliwad nad sunnitud puudust ja wiletsust kannatama, sest palk, mis Alma wabrikus sai, oli nii kasin, et see enne ikka ära lõppes, kui uut jaada wõis.

Tihti oli ta nutnud ja oma wiletsa saatuse üle Jumalale kaebanud, kuid kõik tema nutt ja palwed jäiwad tähele panemata.

Kord oli ta ühe kena noormehega tuttawaks saanud.

See oli tema wastu nii lahke ja wiisakas olnud, et Almal kõik kahtlus tema wastu kohe kadus.

Nad oliwad nüüd kokku puutunud. Esite [illegible] kord nädalas, siis ikka tihedamini ja tihedamini, kuni nad wiimaks juba igal õhtul kokku pidiwad saama — — — — —

„Rudolf! Sa armastad mind?"

„Rohkem kui oma elu!"

„Aga Rudolf, kui sa minu petad?"

„Alma!"

— — — — — —

Tuul wingus kohutawalt läbi sügiseste külma ja niiske öö...

Kaugemalt kuuldus hobusekapjade plagin ligemale jõudma.

See läks peagi mööda ja jälle walitses täieline öõwaikus.

„Rudolf!" . . .

„Alma!" . . .

* * *

Üks aasta oli mööda läinud.

Aasta, täis wiletsust ja kurbtust.

Jälle walitses wäljas sügisene tuul ja [illegible] kohisesiwad puude lehed kohutawalt.

Sellesama pingi peal, kus aasta waremalt, istus ka täna üks inimene, kuid see oli üksinda.

See oli üks naisterahwas, kes wedeat kompsukest käes hoidis.

Silmad oliwad temal punaseks nutetud.

„Ma ei wõi teisiti!... Ma pean nitmoodi tegema!... Isa, anna mulle see seda andeks!" sosistasiwad tema huuled läbi nutu.

Weel paar minutit ja ta tõusis pingi pealt üles, wõttis kompsu sülle ja astus kiirelt minti tuikudes edasi.

Ühe uhkema maja trepi peale pani ta kompsu maha ja ruttas siis kiirel sammul minema.

Läbi tuule wingumise kuuldus tagant nutwa lapsukese heal temale kõrwu.

„Tehtud!" sosistas ta ja pühkis rätiku otsaga enese märgi silmi.

Peagi kadus ta sõpimedusesse.

Tuul wingus kohutawalt läbi kolletanud puude lehede . . .

Meie Matsi tähtraamat

kõige uuem nudis meie kirjaturul

Täielik [illegible]

Täielik [illegible]

Täielik [illegible]

Hind: Poolest wõistlemata [illegible]

Saada iga raamatukaupmehe käest

Teatame sega

Kopli [illegible] ja [illegible]

lugejatele,

et mitmesugusel põhjusel muretud [illegible] lehemüügikohade [illegible] lehewäljaandmise [illegible].

Mitte küllalt [illegible] müügikoha kaudu [illegible] mitte lehe [illegible] lugeda.

Austusega

„Oiguse" talitus

Vastutaw toimetaja P. Ols[illegible].

Wäljaandja P. [illegible].

Eesti teater
„Estonias“.

Laupäewal, 3. nowembril 1907.

„Kui onu hullumajas käis“,

W. Jakoby 3-waatuslikne naljamäng.
Näitejuht **Th. Altermann.**

Pühapäewal, 4. nowembril j. a.
Paljude soowi peale 2. korda sel aastal

„Elga,“

Gerhart Hauptmann'i draama 6 pildis.
Näitejuht hr. **P. Pinna.**

✦ Waheaegadel laulab munlade koor. ✦
Palutakse waheaegadel mitte saalist mitte lahkuda ja kotust awaldada.

„Lootus.“

Laupäewal, 3. nowembril 1907. a.,

Perekonna-õhtu.

Hakatus kell 9 õhtul.

Seltsiliikmetele ja nende perekonda dale maksuta. Wõerad pealewad seltsiliikmete läbi sisse ja maksawad: meesterahwad — 50 kop. ja naisterahwad 30 k. p.

Eestseisus

„Lootuse“ seltsi saalis pühapäewal, 4. nowembril kell. 8

pidu-õhtu.

Ees kawa:
1) Segakoori laulud ... juhatusel. 2) Näitemäng

„Sünnipäewa kingitus“

naljamäng lauludega ühes waatuses, ij. Thalt juhatusel.
3) Iluluge mine: loeb neiu L ... 4) Näitemäng.

„Kaks kosilast,“

naljamäng lauludega ühes waatuses. ij. Thali juhatusel.

Hakatus kell 8 õhtul.

Pilettite hinnad: I pl. 50 kop., II pl. 35 kop., III pl. 25 k., galerii 15 k.
Pidutoimekond.

Wääna mõisa wõetakse suuremal arwul

meierei-õpilasi

wastu. Aastase õpetaja järele noorelle takse neile mõisawalitsuse poolt kohad. Praegusel ajal on suur järelküsimine wäljaõppinud meierite järele. Adr.: ... **Pena**, ... mõisawalitsusele.

Soowitakse

Inglise keele tundisid

wõtta. Adr. j. l. t. tähte „tunnid“ all ära anda.

Noor Wene neiu

otsib kohta, kas lapsehoidjaks ehk toatüdrukuks. Rohu uul. nr. 3, kr. 11.

Puulõikajad

wõiwad jälle tööd saada Waiwara Joguloo metsas, Pärnu wrakeri juurest. Tingimised wanad tuttawad.

Kaks wiisakat noormeest soowiwad rahulikku wäikset

korterit,

kas mööbliitega ehk ilma. Soowitaw oleks linna sees ehk a'ewis, linna ligidal. Adr.: l. l. tal tähted: „H. M.“ all ära anda.

Noor **hobune**, sõiduwoori mehe tarwis ja wäike

wanker

on müüa Juurdewee uul. nr. 3.

Oma tehtud

pereleiba,

3 kop. nael, soowitab Roosikrantsi uul **R. Kärt.**

Kettkaalud

on odawalt müüa Laagri uul. nr. 10, k. 7.

Uus fisharmonium

on müüa Falkpargi uul. maja nr. 22, krt. 9.

Uus maja,

hoe ja leiwa-ahjuga, hea sisseruleruga, müüdakse ära. Küsida Puuwilja (Фруктовая) uul. nr. 10, krt. 9.

Käsitsi (ilma harjata) pesemine

ja

klantstriikimine

headuse wastutusega ja odawate hindadega. Wäikse Kalamaja uul. nr. 7, sissemineku hoowiwärawast.

Soowi peale toodakse kodunt ära. **Alte**

Ainult 75 rbl. eest!

Diwan 2 leentooli, 6 tooli, ... kappi laua riidega polsterdatud, laud, peegel, lihwitud klaasist (sowiga kohta) 2 õli wärwi pilti — kõik ainult 75 rbl. eest. Terwe salo puhwetmööblid — 58 rbl., 2 suurt tiimmeepeegli 32 rbl., ka klawer ja pianino müüdakse odawalt. S. Arewewi uul. Maslowi m. nr. 5, krt. 1.

Ruumikitsuduse pärast müüdakse kabinet-

tiiwklawer

ära Soo uul. nr. 1, krt. 4.

Walmistatud naisterahwa

bluusisid ja reformpõllesid

ilusas moodis ja hästi tehtud, on saada Suurel Karja uul. nr. 19, Tallinna Kiui wastas, ij. Rammul'i puduja raamatukaupluse

Wäga odawalt

on müüa mitmesugused mööblid, nagu: woodid, madratsid, uuesti awatud kaupluses, ...

Suur wäljawalik

peeglid ja klaasid, ... pilta, raamitööstuste. Wõtan pilta raamida, ... tagawarali. „A. zja Sandor“ on ilmunud; hind 2 rbl. 40 kop. Raamatukaupmeestele annan raamatute peale kõrged protsendid. Tallinnas, Harju wärawas nr. 48, Rubini raamatukauplus. Tellimisteadress: ... Ревель, книжный ... Рубинъ.

Toredaid naisterahwa

talwe kübaraid ja mütsisid

wõib sosta teha ja ümber garneerida S. Kompasna uul. nr. 15, k. ... Sealsamas tehakse weel ... mahwtsi, ...

„Langenud naisterahwa päewaraamat.

Margarete Böhme järele. Eestistanud **J. Jürisson.** Hind 80 kop.

Raamatu on üks langenud naisterahwas ise kirjutanud ja oma lapsepõlwesõbrale pärandanud, kes selle trükki toimetas, mitte et ühte roppu raamatut wälja anda, waid barituid ilma õnnetumate naisterahwaste hingeeluga ja hukatuse **põhjustega** tutwustada. Raamat on tarwilik igale noorele inimesele oma elumaringi laiendamiseks, ja weel iseäranis neile, kellel lapsi on kaswatada ja hoida. **Bloomanu raamatukauplused Tallinnas, Rakweres, Narwas ja Peterburis.**

Nädalad ... ainult **Mihael** ...

„Odobrini“

... „Kugiwälisest tunnitatud märgiga.“

Müügil kõigis apteekides ja rohukauplustes.
Ladu **A. Wiednert** juures Wiru uul. nr. 16.

Kuld- ja hõbe-

uurisid, kettisid, kuldlaulatusesõrmusid, kiwidega kuldsõrmusid, hõbe-paberossitoosisid ja lusikaid

müüb odawate hindadega

M. Reismann'i

uurikauplus,
Niguliste uul. nr. 6, apteegi wastas.

Hea koolis

hoowikoer

on müüa, Lesw... peal ... Rohu uul. nr. 15, tuhea p est.

Telliskoplik, Wiegandi ... on

2 noort linnukoera

müüa.

3 koerapoega

on ära kadunud. Margid: 1. halli kehaga ja musta peaga, 2. pruuni kehaga ja 3. walge, pruuni jadulaga. Palutakse teatada Toompea bulwari uul. nr. 17-3.

5 wiisakat

noormeest

soowiwad neidudega kirjawahetust abielu otstarbeks. Paemapilt soowitaw; mitte kohane saab aukasti tagasi saadetud. Adr.: Lpilentali uul. m. nr. 15, krt. 1. Nimetähed: A. V. M., 20 a. w.; R. J. R., 25 a. w., J. K. L., 23 a. w.; K. E. R., 23 a. w.; O. W. T., 22 aastat wana.

„Õiguse“ üksikud numbrid

on Tallinnas pea **kõigis wiirtspoodides ja uutes ajalehtede putkades,** müügil **„Õiguse“ talitus.**

Siberi kalewit,
koolilaste kalewit,
willaseid riideid,
flanelletti ja mulleongi,

linaseid, pool-linaseid: pesuriideid,
suuri willaseid rätikuid,
keegeldalud ja kashemiri: pearätikuid

ja palju uusi riidemoode ja galanteriikaupasid soowitab alandatud hindadega

W. J. Gorbatschew,

Wana turu kaelas nr. 5, endistes Kalugini kaupluse ruumides.

Auliji Narwa „Õiguse“ tellijaid,

kellel tellimise aeg 1. oktobriga lõppes, palun tellimist jälle uuendada, et lehe saatmisega wahet ei tuleks. Tellimist ja kuulutust wõtab wastu A. Juthali raamatukauplus, Joaorus.

Austusega
A. Juthal

Eesmene

Tallinna hambakliinik

Wiru uul. nr. 7, Nikolai majas.

awatud terwe päew, ka õhtul!

Hambaid ja suuhaiguste rawitsemine, plombeerimine ... [illegible]

Haapsalus

on

„Õiguse“ üksikuid numbreid

hr. **J. Koppeli** ja hr. **M. Tombergi** raamatukauplustes müügil.
Jäädawad saawad siit „Õiguse“ postirahata.

„Õiguse“ talitus.

Baltiskis

on

„Õiguse“ üksikuid numbreid

J. Mirka raamatukaupluses saada. Sealsamas wõetakse tellimist ja kuulutusi „Õiguse“ peale wastu.

Wallawalitsustele

soowitab iga seltsi wallawalitsuste ja

kohtute blankisid ja -raamatuid

odawa hinnaga

M. Antje,

Niguliste uul. nr. 13.

Tubakawabrik

A. N. Bogdanow & Ko.

Peterburis.

Kaks korda kõige suurema auhinnaga — kroonu kulliga — kroonitud.

Wabrik walmistab **igapäew:**

7.000.000 paberossi ja **20.000** naela tubakat.

Wabrik maksab iga aasta **banderollide eest rohkem kui 3.500.000 rubla.**

See meie wabriku suur paberosside ja tubaka tarwitamine kõikides linnades Wenemaal ja ka wäljamaal on kõige parem tunnistus selle kauba kõrge headuse kohta.

Paberossid	**Grazia**	10 tükki 6 kop. / 5 „ 3 „
Tubak	**Halis**	⅛ 40 kop. / 1/16 20 kop.

Saada igal pool.

Näitemängud:

Suuskabja	Hind **20** kop.
Tasuta koolid	„ **20** „
Maja maantee ääres	„ **20** „

on ilma mingi lõrwalise maksuta igal pool mängimiseks lubatud.
Bloomanu raamatukauplus Tallinnas.

Peterburis

müüb „Õiguse“ üksikuid numbrid ja wõtab kuulutusi ja tellimist wastu Bloomanu raamatukauplus ja osakond Измайлов 22.

Tellimiste uuendajaid

palume edasitellimise juures ilma wana **adressi number ühes anda** ehk wana banderol ühes saata. See kergitab leheraituse tööd. **„Õigus'e“ tal.**

Moskwas müüb „Õiguse“ üksikuid numbrid

gasetshik Щелоковъ Rachmanowi maja nurga peal, Покровка и уголъ проѣзда Бѣлаго города, ja **J. Lätte** Космодаміанскій пер. д. Кошкина 15. Sealsamas wõetakse ka tellimist ja kuulutusi „Õiguse“ peale wastu.

Nime-kirjasid

inimeste kohta, kes talus elawad

on saada

M. Schifferi

trükikojast Tallinnas, Müüri (ahe) uul. nr. 17

Laulatusesõrmusid,

brossisid, taskukellasid ja kettisid

H. Uuki

uurikaupluses,
Narwa maanteel nr. 5.

Meesterahwa pesu,

nagu:
kraesid,
maniskaid,
triikjärkisid,
manschettisid,
ja nende jaoks nööpisid
Trakkisid,
kaelasallisid,
kaelalipsusid ja
sokkisid

soowitab **Paul Winter,**
Wiru uul. nr. 13

Eht platina-tulesüütaja

„Janus'e“

kõige odawam ostukoht kaupmeestele on

Elmar Jürgens'i

kaupluses Tallinnas, Kullasepa uul. nr. 3.

Auustatud publikumile annan teada, et ma oma tööpilta ... **päewapildi-tööstuse** ... **hästi ja odawalt** ... töötada wõin.

nagu:
12 kabinet-pilti 4 rublast peale
12 wisit-pilti 2 rublast peale.

Pühapäewal on tööloda lahti.

Auustusega Päewapiltnik

Alex. Jurich,

Wiru uul. nr. 4.

Saapakauplus,

Wäikse Karja ja Sauna uul. nurgal № 3.

Auustatud kaubatarwitajatele soowitan kõige parematest wabrikutest ja oma töökojas walmistatud

saapaid ja kingasid.

... gummikalossisid, kõige uuemat ja paremat seltsi: ...

Saabastele ja kalosidele head wärwid ja glansid ... wõetakse wastu wõimalikult odawad hinnad.

Kõige austusega **K. Kask.**

Saabastöötoja Wäikse Karja ja Sauna uul. nurgal nr. 3

Tähelepanemiseks austatud kohwitarwitajatele!

Kohwi,

uuesti wäljamaalt importeeritud, wäga head ja hinnawäärilist, soowitab

uus thee-, kohwi- ja suhkru-ladu

G. F. Beljagin,

Tallinnas,
Wana turul nr. 1, Scheeli panga wastas.

Kiriklikud teated.

Jaani kirikus. 4. nowembril teeb enne lõunat õpetaja Riismuth jutluse (Matt. 22, 1—14) ja wõtab lauaarahwast wastu; pihti on laupäewal kell 1 — ga neile, kes sise koguni ei saa t. ..., ka pühapäewa hommikul kell 9 käärkambris. — Pärast lõunat teeb õp. Grossmann jutluse.

Ristitud: Roman Alwin Mihkelson; Friedrich Paul Jakobson; Walter Wriidberg; Elwine Ermak; Juliette Marianna Golling; Alice Emerson; Roman Thomson; Adolf Parm; Lidia Johanna Werak (nim. Jurak); Edgar Wik.

Laulatatud: Reinhold Görmann ja Wilhelmine Louise Rabi; Aleksander Leopold Preis ja Emilie Helene Wirk ... ; Franz August Jürgens ja Leera Annuk; Ferdinand Georg Jakobson ja Olga Johanna Rosenwald.

Maetud: Hilda Leontine Kuk 5 k. 6 p.; Madis Mannik, walitsuseniud soldat, 84 a.; Hilda Ermann, 1 a. 6 k. 24 p.; Mari Parm, Kaarli abik., 31 a. 7 k. 6.; Adolf Parm, 12 tundi, Jüri Wolber, 65 a. 11 k.; August Krimm, Johannese p., 1 a. 8 k.; ... Tamann, Hiiu tal. ..., 61 a. 8 k. 14 p.; Martha Elfriede Kraas, Otto t., 1 k. 6 p.; Helene Kõupun, Judani t., 10 k. 6 p.

Püha Waimu kirikus. Pühapäewal, 4. nowembril teeb õpetaja Wirkman jutluse (Matt. 22, 1—14) ja wõtab lauarahwast wastu; pihti laupäewal kell ½2.

Ristitud: Alfred Roodek, August Wainlo; Aurelie Elwine Tuberiko; Erika Fernanda Lõuke; Harald Kinks.

Kaarli kirikus peab pühapäewal, 4. nowembril õpetaja **A. Kapp** jutluse. Mõlematest kogudustest wõetakse lauarahwast wastu. Piht on pühapäewal kell ½10 homm. Laululehed kiriku heaks. Peale lõunat kell 3 laste-jumalateenistus, õpetaja R. Hurt (Jeesus laste kohta ees). — Reede, 2. nowembri õhtul kell 6 piiblitund, õp. **A. Kapp.**

Ristitud: Elwine Elisabeth Kresmann; Heinrich Jurus; Thekla Annette Jürgenfeldt; Leida Elisabeth Lehtmets; Karl Johannes Smitz; Robert Johannes Roman Romann; Elmar Kägu; Jenny Eleonore Weitmann; Oskar Friedrich Ilk; Agathe Jürgens; Rudolf Tänawots; Olga Johanna Witron; Oswald Laan; Hans Ferdinand Jürgental; Miralda Aurelie Tomann; Arnold Johannes Kelder; Alfred Engelhard Lamberg; Hilda Rosemägi; Dagmar Alide Sigrid Rinemann.

Laulatatud: Rudolf Ferdinand Wempert ja Wilhelmine Marie Andreas; Aadu Tappoper ja Liisa Sepp; Aleksander Johannes Görmann ja Mar Juhe, Jaan Aleksander Tehr ja Anni Hamann; Georg Olep ja Helene Elisabeth Rend; August Eduard Jürgens Siebert ja Mari Tubberiko; Karl Sagar ja Anna Marre; Johannes Paim ja Julie Malsim; Jüri Laumann ja Marie Bern; August Ost... ja Jaakberg ja Elfriede Johanna Renning, Willem Kork ja Alide Katharina Walt; Hans Pertels ja Liisa Karm, Hermann Minna ja Riosi Kiemod.

Maetud: Mari Görmann, Hansu abik., 69 a. 3 k. 13 p.; Lydia Isolde Hagelberg, Kaarli t., 3 a. 3 k. 8 p.; Arnold Treimann, 20 p.; Harald Gottfried Perits, Magnuse p., 2 k. 4 p.; Georg Wilholm, Fridriku p., 37 a. 1 k. 5 p.; Ann Orak, Hansu lesk, 80 a. 3 k. 16 p.; Anna Bachmann, Adol. 65 a. 5 k. 16 p.; Liso Mikk, Jüri a., 55 a. 6 k. 27 p.; Maria Repnau, Nikolai Konstantini t., 29 a. 2 k. 9 p.; Jaan Bermann, Kristjani p., 45 a. 23 p.; Madis Buschmann, Peetri p., 47 a. 6 k. 7 p.; Jaan Heimar Reisin, Jaani p., 4 k. 4 p.; Hermine Elfriede Hella Toomingas, Hindriku t., 19 a. 8 k. 11 p.; Jaak Radik, Jaagu p., 44 a. 1 k. 11 p.

St. Pauluse koguduses. Pühapäewal, 4. nowembril kell 6 õhtul jumalateenistus armulauale wõimisega ja laululehed. Õp. Keerig.

Linnamisjoni majas, Kentmanni uul. nr. 6, Misjonisõbrade seltsis on pühap., 4. nowembri õhtul kell 7 misjonitund: „Pagana misjonitöö algus meie ewangeliumi Luteruse kirikus.“ Õp. hr. Pauhne.

Trükitud M. Schifferi trükikojas, Tallinnas